

Onderzoeksrapport Leefbaarheid Westerbroek vanuit inwonersperspectief

Dorpsvisie 2023-2033

In opdracht van Dorpsvereniging Westerbroek
Kenniscentrum NoorderRuimte
Lectoraat Leefomgeving in Transitie
Femke Pot, Msc. & dr. Ir. Hiska Ubels
Juli 2023

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Sociale en fysieke leefbaarheid.....	5
3. Methodologie	7
4. Resultaten	11
4.1 Wonen en toekomstige woningbouw.....	11
4.2 Verduurzaming.....	15
4.3 Veiligheid en overlast.....	16
4.4 Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden	18
4.5 Openbare ruimte	20
4.6 Voorzieningen.....	22
4.7 Dorpsvereniging en dorpsbelangen	24
4.8 Dorpshuis Aalmanshuus en dorpsactiviteiten	26
4.9 Sociale contacten en betrokkenheid.....	29
4.10 Ondernemen	31
5. Samenvatting/conclusies en aanbevelingen.....	32
6. Reflectie: Hoe nu verder?.....	41
Literatuur	42
Bijlage Inwonersvragenlijst	43

I. Inleiding

Dorpsvereniging Westerbroek en dorpsvisie

De dorpsvereniging van Westerbroek legt ieder 10 jaar wensen en verwachtingen van inwoners ten aanzien van de leefbaarheid van hun leefomgeving vast in een dorpsvisie om er vervolgens -waar mogelijk- ook mee aan de slag te gaan. Dit jaar -2023- is de laatste Dorpsvisie 2012-2022 (Jeronimus-Stratingh, et al., 2014) aan opvolging toe door een nieuwe dorpsvisie voor de periode 2023-2033. Dit onderzoeksrapport geeft de dorpsvereniging handreikingen vanuit inwonerperspectief voor het opstellen ervan. Het doel van een dorpsvisie is om een leidraad te vormen voor toekomstige beslissingen en acties die eraan bijdragen aan dat Westerbroek een prettige en leefbare plek is en blijft voor inwoners om te wonen, werken en recreëren. Om deze ambities kracht bij te zetten vertegenwoordigt het bestuur van de dorpsvereniging de inwoners van het dorp bij allerlei ontwikkelingen van buitenaf; ook is het bestuur namens het dorp gesprekspartner bij de gemeente Midden-Groningen en ook andere instanties, waaronder bijvoorbeeld het jongerenwerk van Kwartier Zorg en Welzijn (jeugdactiviteiten Aalmanshuus) en Natuurmonumenten (realisatie natuurgebied tussen Roegwold en Zuidlaardermeer). Dit doet de dorpsvereniging zowel op basis van de lopende dorpsvisie – waarin de belangrijkste leefbaarheidsthema's en activiteiten zijn vastgelegd – als door in te spelen op de actualiteit.

Korte terugblik 2012-2022

De afgelopen 10 jaar heeft de dorpsvereniging zich ingezet voor meerdere zaken¹. Het bestuur heeft bijvoorbeeld een serieuze bijdrage geleverd aan de realisatie van de 12 nieuwe energieneutrale en gasloze woningen op de locatie van de voormalige tennisbaan – nu Boekhors II. Verder heeft het dorp zich zeer actief ingezet voor het behouden van de Jan Ligthartschool door het in 2017 gestarte vijfjarenexperiment van zelfbestuur. Door een samenloop van redenen en omstandigheden heeft het experiment het uiteindelijk echter niet gehaald en moesten de deuren van de school in 2020 sluiten. Daarnaast heeft het bestuur korte lijntjes gecreëerd en onderhouden met de asfaltfabriek en de containerhaven aan het Winschoterdiep zodat wanneer er sprake is van geluids- en/of stankoverlast de bedrijven hier meteen wat aan kunnen doen. Verder heeft de dorpsvereniging enkele jaren terug bemiddeld in een hoogoplopend conflict tussen een groep jongeren en volwassenen dat destijds voor veel onrust en tweespalt in het dorp heeft gezorgd. Ten slotte werkt het nieuwe bestuur sinds eind 2022 nauw samen met dat van het Aalmanshuus, om – nu de gemoederen in het dorp weer wat bedaard zijn – het dorpshuis verder uit te laten groeien tot een centrale plek en verbindende factor voor alle inwoners.

Doorkijk toekomst 2023-2033

Voor de nieuwe dorpsvisie 2023-2033 heeft het huidige bestuur reeds een aantal aandachtspunten in het vizier², zoals het verkennen wat er moet gebeuren met de verouderde woningvoorraad van Lefier aan de Meesters- en Hoflaan en de herbestemming van het schoolterrein van de voormalige Jan Ligthartschool. Ook wil men de mogelijkheden onderzoeken voor verdere woninguitbreiding en voor activiteiten en een chillplek voor de jeugd.

Betrokkenheid inwoners bij nieuwe dorpsvisie

Het bestuur van de dorpsvereniging vindt breed draagvlak vanuit het dorp en het buitengebied voor de nieuwe dorpsvisie van groot belang. Enerzijds omdat de dorpsvereniging haar bestaansrecht ontleent aan het werken aan een zo prettig mogelijke leefomgeving voor én met inwoners. Anderzijds omdat het bestuur zich realiseert dat ze met een zorgvuldig en inclusief tot stand gekomen dorpsvisie ook beter beslagen ten ijs komt als

^{1 2} Bron: groepsgesprek met voormalige en huidige bestuursleden dorpsvereniging

gesprekspartner bij (mogelijke) externe bedreigingen en ontwikkelingen. Daarom heeft de dorpsvereniging het Lectoraat Leefomgeving in Transitie van het Kenniscentrum NoorderRuimte van de Hanzehogeschool als onafhankelijk onderzoeksinstituut gevraagd in kaart te brengen hoe inwoners de leefbaarheid van het dorp en het buitengebied ervaren en welke wensen en ideeën voor verbeteringen zij hebben. Inwoners van Westerbroek, Waterhuizen en omgeving hebben hiertoe huis-aan-huis enquêtes ontvangen met de keuze deze online of op papier in te vullen. Zo heeft iedereen van 13 jaar en ouder de gelegenheid gekregen eigen kennis, ervaringen en voorkeuren (anoniem) in te brengen. Ook zijn er met een klein aantal inwoners interviews uitgevoerd om zo dieper op bepaalde thema's in te kunnen gaan. In het voorliggende onderzoeksrapport vindt u de uitkomsten van dit onderzoek en de aanbevelingen die daaruit voortvloeien.

Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport is opgedeeld in verschillende paragrafen. Paragraaf 2 richt zich op het theoretisch onderbouwen van het hoofdthema van dit onderzoek: leefbaarheid. Deze paragraaf gaat in op de vraag wat sociale en fysieke leefbaarheid inhoudt en uit welke aspecten die kan bestaan. In paragraaf 3 staan de gehanteerde methodologie en de onderzochte leefbaarheidsthema's beschreven. Hierbij komen ook aspecten zoals steekproefgrootte, sociaal- demografische gegevens en data-analysetechnieken aan de orde. Paragraaf 4 presenteert de resultaten van het onderzoek, waarbij de diverse aspecten van leefbaarheid in afzonderlijke paragrafen staan beschreven. Als laatste bevat paragraaf 5 een samenvatting van de belangrijkste bevindingen uit het rapport met bijbehorende aanbevelingen vanuit inwonerperspectief voor de dorpsvisie 2023-2033.

2. Sociale en fysieke leefbaarheid

De Dorpsvereniging van Westerbroek is van plan om een nieuwe dorpsvisie voor de periode 2023-2033 op te stellen met als doel de komende tien jaar de leefbaarheid van het dorp en de directe omgeving te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Maar waar gaat het nu om bij leefbaarheid? Leefbaarheid is een breed begrip en heeft betrekking op de waardering en betekenis die inwoners toekennen aan hun directe fysieke en sociale leefomgeving, gebaseerd op hun behoeften en wensen (Leidemeijer & Van Kamp, 2003; Gieling & Haartsen, 2017). Het kan bij leefbaarheid dus zowel om fysieke als sociale aspecten gaan (Savelkoul, Schuit, & Storm, 2010; Staatsen, Van Alphen, Van der Ree, & Kruize, 2016). Bij fysieke aspecten betreft het bijvoorbeeld de kwaliteit van ontmoetingsplekken, eigen woning, natuurlijke en weidse omgeving, speelplekken voor kinderen, voorzieningen, de openbare ruimte, infrastructuur en groen. Bij sociale aspecten kan het bijvoorbeeld gaan over de aan- of afwezigheid en/of kwaliteit van onderlinge gevoelens van verbondenheid of juist eenzaamheid, burenhulp, verenigingsleven en overlast. Verschillende individuen en groepen kunnen ook andere waarde(n) hechten aan de leefbaarheid van hun woonomgeving. Zo kunnen voor ouderen aangepaste woningen en gemakkelijke toegang tot voorzieningen belangrijke aspecten zijn. Voor jonge gezinnen hebben een veilige speelomgeving en goede scholen in de directe omgeving juist vaker een grotere betekenis. Het betreft dus een veelvoud aan aspecten die onderling samenhangen (zie figuur 1) en ook niet los van elkaar te begrijpen zijn. Deze aspecten zijn voortdurend met elkaar in wisselwerking en kunnen bovendien veranderen in de tijd (Wagenaar, 2007).

Figuur 1: De leefbaarheidscirkel met daarin factoren die de leefomgevingskwaliteit beïnvloeden (Leidemeijer & Van Kamp, 2003)

Aangezien de dorpsvereniging een leefbaar Westerbroek beoogt waarbij het dorp voor inwoners vanuit verschillende aspecten een prettige plek is en blijft, is het vanuit die gedachte ook logisch en legitiem om de alledaagse ervaringskennis van inwoners met betrekking tot hun woonomgeving mee te nemen in de dorpsvisie. Zij kennen hun woonomgeving immers als geen ander en het gaat bovendien om de leefbaarheid van hun thuis

(Ubels, 2020; 2022). Dit onderzoek kijkt daarom naar hoe inwoners van Westerbroek en omgeving de leefbaarheid ervaren en welke wensen en ideeën zij hebben voor het behouden en verbeteren ervan.

3. Methodologie

Dataverzameling

Er is een begin gemaakt met de dataverzameling door meerdere verkennende gesprekken met de dorpsvereniging te voeren. Hier vanuit is in samenspraak bepaald welke leefbaarheidsthema's met name spelen in Westerbroek en omgeving en in het onderzoek opgenomen moesten worden. Ook is samen met oude en nieuwe bestuursleden teruggeblikt op de ontwikkelingen die hebben gespeeld de afgelopen 10 jaar en vooruit gekeken naar de toekomst (zie paragraaf 1). Het onderzoek is vervolgens opgebouwd op basis van een combinatie van enquêtes met interviews. Er is voor deze twee methoden gekozen omdat ze elkaar aan kunnen vullen. Enquêteren heeft als voordeel meer algemene informatie over een grote groep inwoners te kunnen verkrijgen. Door deze deur-aan-deur uit te voeren biedt het bovendien alle inwoners de kans om mee te doen aan het onderzoek. De interviews bieden daarbij de mogelijkheid meer inkleuring te geven aan resultaten van de enquêtes doordat deze verdiepende informatie naar boven kunnen halen over de beleving van inwoners.

De uitnodigingsbrieven om met het onderzoek mee te doen zijn op twee avonden huis-aan-huis bij 371 woningen verstrekt. Bij iedereen is aangebeld en waar open werd gedaan, is de brief persoonlijk afgegeven met de vraag om via een QR-code de enquête online in te vullen. Inwoners die voorkeur hadden voor het invullen van een papieren versie zijn daartoe ook in de gelegenheid gesteld. Waar inwoners niet thuis waren zijn de brieven achtergelaten in de brievenbus. Het doel van deze persoonlijke benadering was zoveel mogelijk inwoners mee te laten doen.

Inwoners konden in de enquête aangeven of zij wilden deelnemen aan een vervolgesprek met daarbij een enquête-thema naar voorkeur. Bij de selectie van te interviewen inwoners is gekeken naar diversiteit op het gebied van leeftijd, geslacht, woonplaats (Westerbroek, Waterhuizen of het buitengebied) en het te bespreken onderwerp. In totaal zijn zo 8 inwoners geselecteerd en geïnterviewd.

Onderzochte leefbaarheidsthema's

Hieronder volgt in het kort een overzicht van de onderzochte leefbaarheidsthema's (voor de volledige enquête, zie bijlage). Bij nagenoeg alle thema's is ook gekeken welke wensen en ideeën inwoners hebben voor verbeteringen van hun dorp.

- *Wonen en toekomstige woningbouw:* redenen om in Westerbroek te wonen, waardering van de woonomgeving, redenen voor eventuele verhuiscriteria en voorkeuren ten aanzien van toekomstige ontwikkelingen en plannen voor woningbouw, zoals het aantal en type woningen en voorkeurslocaties voor nieuwbouw.
- *Verduurzaming:* inspanningen en uitdagingen die er zijn rondom het verbeteren van de duurzaamheid van de eigen woning. Er is bijvoorbeeld gekeken welke verduurzamingsmaatregelen inwoners al hebben genomen, welke belemmeringen zij hierbij (hebben) ervaren, aan welke informatie en advisering er behoefte is, en welke behoefte er is aan energie-initiatieven op dorpsniveau.
- *Veiligheid en overlast:* veiligheids- en overlastaspecten op specifieke plekken waar zorgen over zijn.
- *Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden:* gebruik van vervoersmiddelen in verschillende situaties en de ervaren kwaliteit van de infrastructuur in het dorp met betrekking tot de wegen, fiets- en wandelpaden en het openbaar vervoer.

- *Openbare ruimte*: beleving van verschillende aspecten van de openbare ruimte zoals trottoirs, pleintjes, parkjes, groenvoorzieningen en speeltuinen.
- *Voorzieningen*: beleving ten aanzien van de beschikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van voorzieningen in het dorp, zoals scholen, sportverenigingen, het dorpshuis, gezondheidszorg, winkels en culturele voorzieningen.
- *Dorpsvereniging en dorpsbelangen*: mate van tevredenheid over het functioneren van de dorpsvereniging en het ervaren belang van een dorpsvisie en het Aalmanseis.
- *Dorpshuis Aalmanshuus en dorpsactiviteiten*: mate van tevredenheid over het functioneren van het Aalmanshuus en de georganiseerde dorpsactiviteiten, en de behoefte aan toekomstige horecaontwikkeling.
- *Sociale contacten en betrokkenheid*: de beleving van de onderlinge interacties en relaties, zoals de mate van sociale betrokkenheid, de kwaliteit van sociale contacten en mogelijkheden voor sociale inzet en participatie.
- *Ondernemen*: de beleving van lokale economische activiteiten en ondernemerschap in het dorp.

Data-analyse

Voor het analyseren van de enquêtegegevens is gebruik gemaakt van SPSS (statistisch computerprogramma), waarbij per leefbaarheidsthema een kwantitatieve analyse is gemaakt van de gesloten vragen. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in frequentietabellen (zie tabellen 1-10, 12, 13, 15, 16 18-20, 22, 23 en 26-28), waarbij ook per thema het aantal respondenten is aangegeven. Ook is gecheckt of de uitkomsten mogelijk toe te schrijven waren aan bepaalde sociaal-demografische kenmerken zoals bijvoorbeeld leeftijd of huishoudensamenstelling en waar aan de orde in de beschrijving meegenomen. Verder zijn wensen en ideeën van inwoners zowel kwantitatief als kwalitatief in kaart gebracht. Er is één keer gekozen voor kwantitatieve weergave (zie tabel 19) omdat bepaalde wensen en ideeën duidelijk vaker voorkwamen en zo inzichtelijk is gemaakt dat deze in bredere mate onder inwoners leven. Ook zijn gelijksoortige wensen en ideeën per thema voor de overzichtelijkheid geclusterd. Als het ging om ideeën en wensen die slechts enkele keren of eenmalig waren aangegeven is er gekozen voor kwalitatieve weergave (zie tabellen 11, 14, 17, 21 en 25). Bij alle wensen en ideeën is het van belang te onderstrepen dat de kwaliteit ervan niet gerelateerd hoeft te zijn aan de frequentie van het voorkomen ervan. Daarom zijn er geen conclusies getrokken over welke wensen en ideeën een hogere prioritering verdienen. Uit de resultaten blijkt soms overlap tussen uitkomsten en thema's, zoals bijvoorbeeld tussen *Veiligheid en overlast* en *Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden* als het gaat over te snel rijdend verkeer en kwaliteit of ontbreken van fietspaden. Hierdoor kunnen dezelfde uitkomsten bij de resultaten (paragraaf 4) en aanbevelingen (paragraaf 5) vaker terugkomen onder verschillende thema's. De interviews zijn benut voor het verder verklaren of illustreren van de uitkomsten van de enquêtes.

Sociaal demografische gegevens en representativiteit

In tabel 1 staat een beknopt sociaal-demografisch overzicht van Westerbroek en omgeving met daarin aantal inwoners (850), aantal woningen (371) en leeftijdsopbouw.

Westerbroek	
Aantal inwoners	880
Aantal woningen	371
Leeftijd	
<15	12%
15-24	12%
25-44	20%
45-64	36%
65+	20%
Geslacht	
Man	56%
Vrouw	44%
Eenpersoonshuishoudens	37%
Huishoudens zonder kinderen	34%
Huishoudens met kinderen	29%

Tabel 1: Sociaal-demografische gegevens inwoners Westerbroek (Allecijfers.nl, 2022; Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023)

In tabel 2 staan de sociaal-demografische gegevens van de aselechte groep inwoners die heeft meegedaan aan het onderzoek. Op advies van de dorpsvereniging is ervoor gekozen inwoners niet te belasten met het gedetailleerd uitvragen van sociaal-demografische gegevens zoals geslacht, opleidingsniveau en bruto jaarinkomen. De respons komt van in totaal 167 deelnemers verspreid over Westerbroek (132), buitengebied (32) en Waterhuizen (3) die de enquête volledig (142) of grotendeels (25) hebben ingevuld. Uitgaande van het aantal woningen (371) zou de respons hiermee 45% zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat meerdere inwoners per woning de enquête hebben ingevuld; de respons berekend op het totaal aantal inwoners (uitgaande van de leeftijd 15 jaar of ouder, zie tabel 1)³ is dan 22%. Met betrekking tot de representativiteit van dit onderzoek blijkt uit de vergelijking tussen tabel 1 en 2 dat de groep jongeren en jongvolwassenen tot de leeftijd van 25 met 18% ondervertegenwoordigd zijn, de groep van 25-44 jaar goed vertegenwoordigd is en de groepen van middelbare leeftijd (45-64 jaar) en ouder (65+) met respectievelijk 9% en 5% redelijk tot enigszins oververtegenwoordigd zijn. Verder blijkt uit tabel 2 dat ruim een derde van de deelnemers in een huishouden woont mét en circa de helft zonder kinderen. Ook zijn de meeste respondenten al langere tijd woonachtig (>13 jaar) in Westerbroek of omgeving en hebben een werkzaam bestaan (69%). Daarnaast heeft meer dan de helft van de respondenten een netto-inkomen van meer dan 2700 euro. Er zijn in relatie tot deze kenmerken echter geen beschikbare bevolkingsgegevens bekend. Hierdoor kon de representativiteit van dit onderzoek alleen voor wat betreft de categorie leeftijd worden vastgesteld.

³ Weliswaar hebben jongeren vanaf de leeftijd van 13 jaar de mogelijkheid gehad om mee te doen, maar doordat slechts 2% van de deelnemers uiteindelijk jonger was dan 18 jaar maakt het niet hanteren van deze leeftijdsgrens bij het berekenen van de respons in dit geval niet tot nauwelijks uit.

Sociaal-demografische gegevens deelnemers								
	Westerbroek (N=132)		Waterhuizen (N=3)		Buitengebied (N=32)		Totaal (N=167)	
Woonachtig sinds								
• 1950 of eerder	2	2%	0	0	0	0	2	1%
• 1950-1970	9	7%	0	0	2	6%	11	7%
• 1970-1990	33	25%	0	0	6	19%	39	23%
• 1990-2010	38	29%	0	0	8	25%	46	28%
• 2010-2023	45	34%	3	100%	14	44%	62	37%
• Geen antwoord	5	4%	0	0	2	6%	7	4%
Leeftijdsgroep								
• <18	3	2%	0	0%	1	3%	4	2%
• 18-24	7	5%	0	0%	0	0%	7	4%
• 25-44	20	15%	0	0%	10	31%	30	18%
• 45-64	58	44%	3	100%	14	44%	75	45%
• 65+	36	27%	0	0%	6	19%	42	25%
• Geen antwoord	8	6%	0	0%	1	3%	9	6%
Huishoudenstype								
• Alleenstaande volwassene zonder inwonende kinderen	22	17%	0	0%	5	16%	27	16%
• Alleenstaande volwassene met inwonende kinderen	8	6%	0	0%	0	0%	8	5%
• Een gehuwd/samenwonend paar zonder inwonende kinderen	60	46%	3	100%	11	34%	74	44%
• Een gehuwd/samenwonend paar met inwonende kinderen	36	27%	0	0%	15	47%	51	31%
• Anders	5	4%	0	0%	1	3%	6	4%
• Geen antwoord	1	1%	0	0%	0	0%	1	1%
Werkzaam								
• Ja, betaald/onbetaald	89	67%	3	100%	22	69%	114	69%
• Nee, gepensioneerd	32	24%	0	0%	7	22%	39	23%
• Nee, scholier/student	3	2%	0	0%	1	3%	4	2%
• Anders	7	5%	0	0%	2	6%	9	5%
• Geen antwoord	1	1%	0	0%	0	0	1	1%
Netto maandinkomen								
▪ Minder dan 2700 euro	24	18%	0	0%	3	9%	26	16%
▪ Om en nabij 2700 euro (modaal)	16	12%	0	0%	0	0%	17	10%
▪ Meer dan 2700 euro	66	50%	3	100%	21	66%	89	53%
▪ Geen idee/wil ik niet zeggen	26	20%	0	0%	8	25%	35	21%

Tabel 2: Sociaal-demografische gegevens deelnemers

4. Resultaten

In deze paragraaf staan de resultaten per leefbaarheidsthema beschreven.

4.1 Wonen en toekomstige woningbouw

Tabel 3 geeft aan wat de belangrijkste redenen zijn om in Westerbroek te wonen. Het blijkt dat het inwoners vooral om de woning (sfeer, grootte, ligging, prijs) (71%) en de rust en ruimte van het landelijk gebied (74%) gaat. Ook vormt de nabijheid van de stad Groningen een belangrijke reden (58%). Een enkeling geeft aan in Westerbroek te wonen omdat zij hier is opgegroeid. Ook de nabijheid van het ziekenhuis en het relatief goedkoop wonen (bijvoorbeeld in vergelijking tot de stad Groningen) zijn voor sommigen belangrijk, blijkt uit de antwoorden op de open vraag.

Belangrijkste woonredenen	N=167	%
Partner, familie en/of vrienden wonen hier	27	16%
Werk	13	8%
Woning (sfeer, grootte, ligging, prijs)	119	71%
Rust en ruimte v/h landelijk gebied	124	74%
Sfeer van het dorp	22	13%
Nabijheid van de stad	9	58%
Andere reden, namelijk:	7	4%
• Hier opgegroeid/geboren		
• Goedkoper dan in de stad		
• Verhuisd voor partner		

Tabel 3: Belangrijkste redenen om in Westerbroek te wonen

Hoewel de sfeer van het dorp (13%) niet direct tot de belangrijkste redenen lijkt te horen om in Westerbroek te wonen, komt de tevredenheid over het dorpse, gemoedelijke karakter van Westerbroek wel terug in de antwoorden op de open vragen en in de interviews.

‘We zijn ten eerste in Westerbroek komen wonen vanwege de mooie omgeving, het is niet te ver van werk. We hebben uitzicht op de weilanden en kunnen daar de zon zien ondergaan’.

‘We zijn landelijk opgegroeid. We vinden de stad te druk, te veel prikkels, hier groet je elkaar en in de stad zegt niemand iets tegen elkaar. Hier in het dorp is het meer ‘ons’ en in de stad is het meer ‘ik’.

Respondenten blijken veel waarde te hechten aan de natuur/het natuurgebied in en rondom Westerbroek; ze ervaren dit bijna unaniem (98%) als mooiste plek van het dorp, vanwege de mooie, weidse uitzichten, de verscheidenheid aan flora en fauna, en de rust. Ook wordt hier volop gewandeld en gefietst en is het een trekpleister voor mensen van buiten het dorp. Specifieke natuurrijke plekken die men noemt zijn onder andere: Hesselinkslaan/-bos (zie figuur 3) (42%), petgaten (3%), de beschermde natuurgebieden van Natuurmonumenten (3%), het natuurgebied achter de Oudeweg (2%), het ‘wiede gat’ (2%), het polderpad langs het Foxholstermeer (met name het bankje) (1%) en de Pastorielaan (1%). Ook ziet een klein aantal inwoners de voetbalvelden (1%) en het dorps huis (1%) als mooiste plek.

Figuur 2: Vaakst genoemde mooiste plekken in Westervoort

Figuur 3: Links: Hesselinkslaan (Mapio.net, z.d.), rechts: Pastorielaan (Femke Pot)

Als minst mooie plek noemt ca. 20% van de inwoners het industriegebied. Het gaat hierbij vooral om de containerhaven en industrie aan de andere kant van het Winschoterdiep, maar ook om de asfaltfabriek en de stankoverlast die deze met zich meebrengt. Verder storen inwoners zich bijvoorbeeld aan het aanzicht van de glasfiberfabriek (NEG). Als oplossing voor de zichthinder noemt men de aanplant van hoog wordende bomen binnen het industriecomplex. Verder geven inwoners de dorpskern met daarin de school (10%), het dorps huis (7%) en de Meesterslaan aan als minder mooie plekken. Men ervaart het gebied rondom de Meesterslaan bijvoorbeeld als rommelig (12%) en vindt dat daar de speeltuin verouderd en verwaarloosd is (7%) en de daarnaast gelegen parkeerplaatsen (3%) aan een opknapbeurt toe zijn. Verder vinden inwoners dat de leegstand van het voormalige schoolgebouw een onverzorgde uitstraling in de dorpskern tot gevolg heeft. Ook noemt men dat het dorps huis met zijn moderne vormgeving niet past bij het dorpse, landelijke karakter van Westervoort. De uitstraling van de dorpskern kan verbeterd worden door deze open, mooier, schoner en veiliger te maken, bijvoorbeeld door mooiere beplanting (zoals plantenbakken) en meer connectie met (horeca of terras van) het Aalmanshuus. Door dit gedeelte een netter, open karakter te geven hopen inwoners dat het ook minder jongeren aantrekt, waardoor mogelijk ook overlast die zij veroorzaken, vermindert. Ook geven inwoners aan dat het voor de jongeren in het dorp wenselijk zou zijn om te zoeken naar een andere locatie

Tabel 4: Inwoners met verhuiswens

Type woning	N=32	%
Starterswoning	4	11%
Seniorenwoning	10	30%
Huurwoning	2	6%
Koopwoning	8	28%
Vrijstaand	7	22%
Anders, namelijk: - Appartement	1	3%

Tabel 5: Type woning waar inwoners met een verhuiscens naar zoeken

Voorkeur nieuwbouwlocatie	N=158	%
Oude Jan Ligthartschool	67	42%
Meesterslaan (o.a. achter volkstuintjes of richting Borgweg)	31	20%
Bij/rondom voetbalveld	9	6%
Oudeweg	9	6%
Boekhors (o.a. doortrekken naar Nevelsloaan en zone tot aan Oudeweg)	5	3%
Pastorielaan	3	2%
Borgweg	2	1%
Geen nieuwbouw	32	20%

Tabel 6: Potentiële locaties voor nieuwbouw

In tabel 6 staan een aantal locaties die in het oog springen voor eventuele (kleinschalige) nieuwbouw. Onder andere de zone van de (achterkant van de) Meesterslaan naar de Borgweg, achter de volkstuintjes, de oude Jan Ligthartschool, het doortrekken van de Boekhors naar de Nevelsloaan en de zone tot aan de Oudeweg, rondom het voetbalveld en parallel aan de Pastorielaan worden genoemd. Sommige inwoners geven specifiek aan dat er geen natuur moet wijken voor deze eventuele nieuwbouwwoningen (12%). Ook geven vrij veel inwoners aan liever helemaal geen nieuwbouw te zien (20%). Verder geeft men in antwoorden op open vragen en interviews enkele keren aan dat erop gelet moet worden dat nieuwe woningen passen bij het karakter van het dorp en het dorpsaanzicht.

Uit tabel 7 blijkt dat de wens voor het aantal te bouwen nieuwbouwwoningen nogal verschilt. Voor een derde van de respondenten geldt dat het gewenste aantal tussen 0 en 20 ligt; een kwart noemt als gewenst aantal tussen de 20 en 50. Opvallend is dat een grote groep (44%) niet weet wat een wenselijk aantal zou zijn of daar geen mening over heeft. Een kleinere groep (5%) zou graag meer dan 50 of zelfs 100 woningen in het dorp gerealiseerd willen zien.

Gewenste hoeveelheid nieuwbouwwoningen	N=167	%
0	20	12%
1-10	18	11%
11-20	22	13%
21-50	25	15%
51-100	5	3%
100+	3	2%
Geen reactie / Geen idee	74	44%

Tabel 7: Gewenste hoeveelheid nieuwbouwwoningen in Westerbroek

4.2 Verduurzaming

Inwoners hebben verschillende maatregelen genoemd waarmee zij hun woningen hebben verduurzaamd (zie tabel 8). Het blijkt dat zonnepanelen (68%), isolatie van dak (48%), spouwmuur (40%) en vloer (42%), HR++ of triple glas (47%) en een energiezuinige CV-ketel (44%) veel doorgevoerde maatregelen zijn.

Genoemde verduurzamingsmaatregelen (meerdere mogelijkheden)	N=167	%
Zonnepanelen	114	68%
Dakisolatie	80	48%
HR++ of triple glas	78	47%
Energiezuinige CV-ketel	73	44%
Vloerisolatie	70	42%
Isolatie spouwmuur	67	40%
Slimme thermostaat	53	32%
Warmtepomp	18	11%
Anders, namelijk...	15	9%
• Airconditioner • Al gedaan door vorige bewoner • Gipsplaat met isolatie erachter • Dubbelglas • Pelletketel • Boiler van 1000 liter • Kunststof kozijnen • Tochtvrije, geïsoleerde buitendeuren • Rolluiken buitenkant ramen • Niets, het is een huurhuis		

Tabel 8: Genoemde verduurzamingsmaatregelen

Opvallend is inwoners het er unaniem over eens zijn dat verduurzaming van huizen nut heeft (100%). Uit tabel 9 blijkt echter dat bijna de helft (44%) hierbij belemmeringen ervaart. Uit tabel 10 blijkt dat deze variëren tussen hoge kosten (30%), opzien tegen het extra werk dat het oplevert (10%), maar ook niet goed weten welke mogelijkheden het beste passen (6%) en welke maatregelen het beste genomen worden binnen het budget (4%). Inwoners met huurhuizen geven soms aan afhankelijk te zijn van een verhuurder die geen initiatief toont op het gebied van verduurzaming. Verder zijn het soms praktische zaken die het lastig maken, zoals het niet kunnen plaatsen van een warmtepomp vanwege overlast die het bij de burens veroorzaakt of de ligging van het dak en aanwezigheid van bomen waardoor zonnepanelen niet mogelijk zijn.

Mate van ervaren belemmeringen bij het verduurzamen van eigen huis	N=158	%
• Wel	70	44%
• Niet	88	56%

Tabel 9: Mate van ervaren belemmeringen bij het verduurzamen van eigen huis

Soorten ervaren belemmeringen bij verduurzamen eigen huis (meerdere antwoorden mogelijk)	N=117	%
Hoge kosten	35	30%
Ik zie op tegen het werk dat het me oplevert	12	10%
Ik weet niet goed wat de beste mogelijkheden voor mij zijn	7	6%
Ik weet niet goed welke maatregelen ik het best zou kunnen nemen binnen mijn budget	5	4%
Ik wil eerst meer weten over de terugverdientijd	4	3%
Mijn huis is al energiezuinig	1	1%
Ik zie het nut er niet van in	0	0%
Anders, namelijk (soortgelijke antwoorden zijn samengevoegd): - Afhankelijk van huisbaas/verhuurder - Aannemers zijn niet te vinden - Informatie krijgen is een probleem - Wenig subsidie binnen de gemeente Midden-Groningen voor de verduurzaming die ik wil toepassen - Praktische zaken in/rondom huis die het lastig maken (zoals geen geschikte plek voor zonnepanelen, of spouwmuren die niet geïsoleerd kunnen worden) - Levensduur woning te kort/ouder huis - Lastig in te passen binnen bestaande bouw - Huis moet gesloopt vanwege bevestigsschade	19	16%
Geen antwoord/geen belemmeringen/n.v.t.	35	30%

Tabel 10: Soorten ervaren belemmeringen bij verduurzaming eigen huis

Het blijkt dat inwoners voornamelijk behoefte hebben aan gerichte informatie en advisering over financierings- en subsidiemogelijkheden (42%), technische haalbaarheid (30%) en duurzaamheidseffecten (22%). Een kleinere groep heeft behoefte aan informatie en advisering over comfort (14%) en regelgeving (8%). Daarnaast vindt men ook dat er meer aandacht moet komen voor de huursector. Zo is er bijvoorbeeld genoemd dat verhuurders soms niet mee willen werken of denken dat 'een goed informatieprogramma met de plichten en mogelijkheden voor verhuurders [goed zou zijn]'. Een kwart van de inwoners geeft aan voldoende op de hoogte zijn van verduurzamingsmogelijkheden.

Inwoners hebben verschillende voorkeuren voor de manier waarop zij informatie willen ontvangen. Zo geeft een deel aan het liefst thuis persoonlijk advies te krijgen (22%). Ook zijn informatieavonden met andere inwoners (bijvoorbeeld in het Aalmanshuus) (20%), sociale media (Facebookpagina van inwoners van Westerbroek en omgeving) (14%), e-mail (3%), post (2%), website (3%) en Aalmanseis (5%) als voorkeuren aangegeven.

Bijna de helft (46%) ziet een gezamenlijk energie-initiatief in het dorp wel zitten.

4.3 Veiligheid en overlast

Een vrij grote groep inwoners (49%) geeft aan zich zorgen te maken over bepaalde veiligheids- en overlastaspecten. Dit gaat met name over de te hoge snelheid van het verkeer op de Borgweg, de Rijksweg West, de Oudeweg en de Meesterslaan. Dit zou volgens hen bijvoorbeeld kunnen worden opgelost met verkeersdrempels (vooral bij de Meesterslaan wordt deze optie genoemd), door het aanbrengen van wegversmallingen (op de grotere wegen) en het markeren van fietspaden aan de zijkanten van de Borgweg. Door fietspadmarkeringen lijkt de weg smaller en wordt daarmee voor fietsers een veiligere plek.

Naast de hoge snelheid van auto's, spelen ook andere aspecten een rol. Zo ervaren inwoners bijvoorbeeld de speeltuin als een onveilige plek door het slechte onderhoud en de verouderde staat ervan. Ook staan er glasbakken vlakbij, wat men niet ideaal vindt in de nabijheid van een speelplek. Daarbij komt dat deze speeltuin vaak jongeren aantrekt die vervolgens rommel achterlaten, wat weer leidt tot irritaties en

Op verschillende plekken in het dorp zijn fiets- en wandelpaden aan vervanging/verbetering toe. Ook mist men op sommige locaties fiets- en wandelpaden (zie paragraaf 4.4). Ten slotte noemen respondenten het groenonderhoud en het gebrek aan/de verouderde straatverlichting als aandachtspunten.

Figuur 5: Meest genoemde woorden op het gebied van veiligheid en overlast in het dorp.

Er leven allerlei ideeën en wensen voor verbetering van de veiligheid en overlast in het dorp (zie overzicht tabel 11).

Probleem	Ideën en wensen voor verbetering van veiligheid
Te snel rijdend verkeer in de dorpskern	Aanleg verkeersdrempels, bloembakken om verkeer te remmen en/of wegversmalling
Jongeren en onrust rondom Aalmanshuus	Cameratoezicht bij het pleintje en betere hangplek voor jongeren organiseren
Te weinig fietspaden in en rondom het dorp	Fietspaden toevoegen en opknappen
Speeltuin verouderd en onveilig	Speeltuin opknappen en/of vernieuwen (opener, meer bloemenperkjes, veiliger)
Te weinig te doen voor jongeren	Voetbalkooi voor jongeren
Overlast van snelweg	Bomen (bossen) planten zodat geluid minder hoorbaar is
Overlast containerwerf	Beperken tot het uitvoeren van industriële activiteiten
Te snel rijdend verkeer Rijksweg West	Rijksweg West inrichten tot max. 50 km/u
Verzakte betonplaten bij fietspaden	Aanpakken en ophogen
Woortmansdijk te snel verkeer (o.a. gevaarlijk voor fietsers)	Fietspad ernaast of haaiantanden
Weg naar school in Engelbert gevaarlijk voor kinderen	Fietspad aanleggen naar school in Engelbert
Geluidsoverlast Aalmanshuus op (vrijdag)avonden	Terrasschermen om geluid te dempen en afgesloten rokershok realiseren. Aalmanshuus houden aan wetgeving (na 22u geen geluidsoverlast), betere communicatie met omwonenden vooraf
Fietspad Oudeweg naar Rijksweg West te donker	Beter verlichten
Op verschillende wegen te snel rijdend verkeer (Borgweg, Rijksweg West, Oudeweg), gevaarlijk voor fietsers die op de weg fietsen.	Gescheiden fietspaden ernaast, verkeersremmende maatregelen zoals drempels, wegversmallingen, snelheidscontrole en flitspalen
Lichtvervuiling	Straatlantaarns aan niet doorgaande straten om 23u uitdoen (met bewegingssensor) voor natuur/dieren en nachtrust

Tabel 11: Ideeën en wensen ten aanzien van veiligheid en overlast

‘Persoonlijk vind ik het jammer dat ik niet met alle kinderen tegelijk langs de Woortmansdijk durf te wandelen vanwege het (grote) en snelle verkeer’, schrijft een inwoner.

Figuur 6: Speeltuin bij de Meesterslaan

4.4 Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden

Uit tabel 12 blijkt dat de auto veruit het belangrijkste vervoersmiddel is, gevolgd door de fiets. Het gebruik van andere vervoersmogelijkheden zoals OV of scooter komt veel minder voor. Ongeveer de helft van de inwoners gebruikt de auto voor werken en kinderen naar school brengen (52%), tweederde (67%) bij vrijetijdsbesteding en de ruime meerderheid bij het boodschappen doen (85%). Een kwart van de inwoners gebruikt regelmatig de fiets (werk/school 27%, vrijetijdsbesteding 25 %), al is dit ook afhankelijk van de afstand of weersomstandigheden. De supermarkt wordt over het algemeen als te ver weg ervaren om met de fiets te bereiken. Ook komt naar voren dat de bus niet altijd even goed bereikbaar is: *‘Lopen naar de bushalte via de Oudeweg en Nevelsloot (red.) is geen pretje door ontbreken voetpad. Vooral ‘s morgens komt het voor dat de bus te vol is, en dan zonder te stoppen doorrijdt’.*

Gebruikt vervoersmiddel		N=157	%
Vervoersmiddel naar werk en/of kinderen naar school	• Auto • Fiets • Niet van toepassing • Anders, namelijk... ○ Soms auto, soms fiets ○ Brommer ○ Bus/OV ○ E-bike ○ Scooter	82 42 27 6	52% 27% 17% 4%
Vervoersmiddel bij boodschappen doen	• Auto • Fiets • Niet van toepassing • Anders, namelijk ○ Afhankelijk van het weer soms auto soms fiets	133 14 6 3	85% 9% 4% 2%
Vervoersmiddel bij vrijetijdsbesteding	• Auto • Fiets • Niet van toepassing • Anders, namelijk ○ Wisselend per afstand of weersomstandigheden	105 39 3 9	67% 25% 2% 6%

Tabel 12: Gebruikte vervoersmiddelen per activiteit

Uit tabel 13 komt naar voren dat ongeveer een derde (37%) van de inwoners de kwaliteit van de wegen, wandel- en fietspaden in Westerbroek en omgeving als goed ervaart, maar de helft (51%) vindt dat het ook beter kan. Een kleine groep (12%) vindt de kwaliteit slecht.

Oordeel over de kwaliteit van de wegen en wandel- en fietspaden in Westerbroek en omgeving	N=156	%
• Goed	58	37%
• Kan beter	80	51%
• Slecht	19	12%
• Geen idee	2	1%

Tabel 13: Oordeel over de kwaliteit van de wegen, wandel- en fietspaden

Inwoners hebben meerdere ideeën en wensen aangaande mobiliteit, wegen, wandel- en fietspaden in en rondom Westerbroek (zie tabel 14).

Probleem	Ideeën en wensen ter verbetering van mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden
Slijtage en verzakking van fietspaden	Fietspaden beter onderhouden, o.a. fietspad op Oudeweg (berm bijhouden, bladeren weghalen in herfst, verzakking en hobbels wegwerken), ook verbeteren verzakte betonpaden bij enkele fietspaden.
Fietspaden onveilig langs drukke wegen	Meer (vrijliggende) fietspaden aanleggen, o.a. lang de Woortmansdijk, Oudeweg en Borgweg. Fietspad richting de school in Engelbert doortrekken en verbeteren (voor veiligheid kinderen).
Slijtage en achteruitgang van wandelpaden	Schelpenpad Pastorielaan-Hesselinkslaan vernieuwen of verbreden, bij wandelpaden die onder water staan of drassig zijn nieuwe schelpen erop en/of verhogen (in de natuurgebieden en bij de volkstuintjes)
Te weinig wandelpaden (o.a. voor kinderen of toeristen)	Meer wandelpaden aanleggen, waaronder een wandelpad voor kinderen, zoals kabouter- of blote voetenpadje en wandelpad bij de Nevelslaan voor wandelen naar de bushalte. Horeca stimuleren langs wandelpaden (trekt toeristen).
Te snel rijdend verkeer op autowegen	Snelheidsbeperkende drempels en obstakels maken op Meesterslaan, wegversmalling maken op de Nevelslaan halverwege (bijv. betonbakken)
Slijtage autowegen	Opnieuw asfalteren Borgweg en Oudeweg (veel scheuren), bij bos tegenover kerk gat in de weg herstellen
Toegankelijkheid	Doorgang onder de spoorlijn naar de Westerbroeksemandelpolder aanleggen
Onvoldoende verlichting	Betere verlichting aanbrengen langs fietspad Hoogezand-Groningen (zie figuur 7), stippen op de Pastorielaan herstellen (figuur 8) of vervangen door lantaarnpalen
Verbetering / meer parkeerplaatsen	Parkeerstrook aan het Vonderpad opnieuw aanleggen, parkeerplaats maken aan het begin van de Meesterslaan (waar nu auto's permanent geparkeerd in de modder staan)

Tabel 14: Ideeën en wensen ten aanzien van mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden

Figuur 7: Links: fietspad richting Groningen, rechts: stippen op de Pastorielaan

4.5 Openbare ruimte

Mate van tevredenheid over de inrichting en/of het onderhoud van de openbare ruimte	N=156	%
• Wel	61%	95
• Niet	26%	41
• Geen idee	13%	20

Tabel 15: Mate van tevredenheid over de inrichting en/of het onderhoud van de openbare ruimte

Uit tabel 15 blijkt dat de meerderheid van de inwoners tevreden is over de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte in en rondom Westerbeek. Opvallend is dat de kleine groep jongeren onder de 18 (2% van alle respondenten) niet tevreden is. Deze jongeren geven de volgende punten aan ter verbetering van de openbare ruimte: aanleg speelplekken, bijvoorbeeld bij het voetbalveld, andere kleur buitenzijde dorps huis, beter onderhouden bermen, minder zwerfvuil en minder auto's in het dorp. Ook lijken inwoners met kinderen iets vaker aan te geven ontevreden te zijn (zie tabel 16). Veelal ligt dit aan de onveiligheid van bepaalde straten en wegen en aan het gebrek aan of de veroudering van speeltuinen; dit blijkt uit verschillende antwoorden op open vragen en in de interviews.

Tevredenheid inrichting en onderhoud openbare ruimte per huishoudentype							
		Alleenstaande volwassene zonder inwonende kinderen	Alleenstaande volwassene met inwonende kinderen	Een gehuwd/ samenwonend paar zonder inwonende kinderen	Een gehuwd/samenwonend paar met inwonende kinderen	Anders, namelijk	Totaal (N=156)
Mate van tevredenheid over de inrichting en/of het onderhoud van de openbare ruimte	Wel	14%	4%	51%	29%	2%	N=96
	Niet	13%	7%	38%	35%	7%	N=40
	Geen idee	40%	0	35%	25%	0	N=20

Tabel 16: Algemene tevredenheid ten aanzien van de openbare ruimte per huishoudentype

Inwoners hebben wensen en ideeën genoemd om de openbare ruimte te verbeteren. In tabel 17 zijn deze gecategoriseerd.

Wensen en ideeën ten aanzien van de openbare ruimte

Onderhoud groen: langs fietspaden en wegen netter maken, bomen beter onderhouden en snoeien (voornamelijk bomen aan uitvalswegen van het dorp), gemeente vragen een snoeiplan op te stellen, in herfst vaker blad opruimen, actief bestrijden invasieve exoten (zoals Japanse Duizendknoop of Siberische Berenklaauw), natuurgebied Borgweg beter onderhouden, onkruidbestrijding tussen tegels, sloten vaker schoonmaken

Meer groen: afwisselendere beplanting en bloemen aanplanten/zaaien (of bijv. bloembollen), meer bomen langs het Winschoterdiep, minder drastisch snoeien in het groen (bosjes) en minder vaak maaien (voor de bijen), natuur meer op haar beloop laten, minder zwaar materieel gebruiken bij maaien bermen ter voorkoming van beschadiging boomschors.

Speeltuin: dieren uit zandbak houden of zandbak verwijderen vanwege hygiëne, meer (grotere, kindvriendelijke, veilige) speeltuinen/ruimten aanleggen (bijvoorbeeld bij voetbalveld), hekken rondom speeltuin verbeteren, scherpe uitstekende randen verwijderen.

Aanzicht: centrum van het dorp veiliger, mooier en aantrekkelijker maken, ook voor toeristen (wandelaars/fietsers) inclusief zitbankjes, onderhoud terrein en gebouw Jan Ligthartschool verbeteren.

Overlast: terrasschermen plaatsen bij Aalmanshuus tegen geluid en afgesloten rokersruimte realiseren, bewoners verzoeken/aanspreken in geval van aanhoudende rommel aan de straatkant van hun huizen

Voorzieningen: sportgym/fitnessparkje buiten (bijv. achter tuintjes of waar nu speeltuintje is), jeu-de-boulesveldje, meer horeca, muziekkoepeel voor concertjes in de zomer, skatebaan voor jeugd, leuk parkje met bankjes en fitnessstoestellen.

Paden: pad bij moestuinen beter onderhouden (ophogen), geen tractoren over Vonderpad bij nat weer in verband met blubber, meer wandelpaden aanleggen, stoepen vlakker maken en wandelpaden Hesselinkslaan, Poldersloot en natuurgebied beter onderhouden.

Toeristen: meer verblijfs- en recreatiemogelijkheden voor passanten en toeristen organiseren

Schoolgebouw: goede bestemming/vervanging van het schoolgebouw zoeken

Tabel 17: Wensen en ideeën ten aanzien van de openbare ruimte

4.6 Voorzieningen

Inwoners konden aangeven welke voorziening(en) zij graag zouden willen zien in het dorp. Uit tabel 18 blijkt dat een supermarkt of buurtwinkel (of eventueel een pick-up point voor boodschappen) het meeste draagvlak heeft (27%). Dit geldt met name voor senioren, omdat het voor hen lastiger is om boodschappen buiten het dorp te doen. Verder wordt een school vaak genoemd (12%), net als een huisartsen- of consultatiebureau-spreekuur (12%) en een bushalte, zodat het dorp beter bereikbaar wordt (12%).

Gewenste/gemiste voorzieningen	N=121	%
Boodschappen in de buurt, zoals buurtwinkel, supermarkt en pick-up point	36	30%
School	15	12%
Huisartsenspreekuur en/of consultatiebureau-spreekuur	15	12%
Bushalte in het dorp op centrale plek (en vaker rijdende bus)	15	12%
Kinderopvang (moet blijven)	8	7%
Sport (bijv. sportschool/tennis)	5	4%
Horeca/terras	4	3%
Apotheek	2	2%
Pakketophaalpunt	2	2%
Bruin café/kroeg	2	2%
Pinautomaat	2	2%
Overig (allemaal éénmalig genoemd)	15	12%
- bibliotheek		
- zwembad		
- verenigingen voor jonge mensen		
- spreekuur voor financiële vragen, overlast, sociale problemen		
- cafetaria/snackbar		
- muziekoepel		
- jeu-de- boulesbaan		
- planten-/bloemenwinkel		
- bakker		
- cadeauwinkeltje		
- ijsbaan		
- snel internet (glasvezel?)		
- scooterdealer		
- tankstation		
- drogist		

Tabel 18: Gewenste en/of gemiste voorzieningen in het dorp

Uit tabel 19 blijkt dat men allerlei concrete ideeën heeft voor de invulling van (de plek van) het schoolgebouw, waarvan veruit het grootste deel (45%) aangeeft er graag woningen te willen zien en specifiek starters- of seniorenwoningen (deze worden ongeveer even vaak genoemd door alle respondenten). Ook geeft men aan dat er een woongroep voor senioren (met eventueel een gezamenlijke groentetuin) kan komen, zodat deze groep langer op zichzelf kan blijven wonen in Westerbroek. Ook geeft een aantal inwoners aan het oorspronkelijke plan voor nieuwbouwwoningen op deze locatie van JK Houses door te willen zetten (9%).

Inwoners geven ook aan het belangrijk te vinden (open antwoorden en interviews) dat de nieuwe bestemming mooi ingepast wordt in een totaalrichting van het hele centrum, zodat er een ‘aantrekkelijke leef-, speel-, sport- en horecaplek voor jong en oud’ ontstaat.

“Het zou mooi zijn als er in elk geval een centraal punt is in het dorp en niet nog weer een rij met woningen zonder dat het de aandacht trekt. Het moet uitnodigend zijn, ook voor voorbijgaande wandelaars en fietsers, om er even te stoppen en te pauzeren.”

Ook komt vaak naar voren dat het dorp kindvriendelijker kan, met meer en veiligere speelplekken, maar ook andere voorzieningen voor kinderen dichterbij de buurt.

‘Westerbroek is een prachtige plek om te wonen. Rust, ruimte en een groene omgeving. Onze kinderen hebben hier een hele mooie jeugd gehad. Het is heel jammer voor de jonge kinderen die nu in het dorp wonen dat er geen school meer is. Spelen met je vriendjes en vriendinnetjes na schooltijd in je eigen omgeving is heel waardevol.’

Figuur 8: Voormalige Jan Ligthartschool

Wensen en ideeën over invulling locatie schoolgebouw	N=112	%
Woningen/appartementen/huizen, waarvan specifiek genoemd: - Voor starters: 24% - Voor senioren: 26%	48	43%
Parkje/groenstukje (onder andere bos, (bloesem)bomen, vijver en bankjes)	9	8%
Kinderopvang	8	7%
Supermarkt/winkeltje (evt. met streekproducten) of pick up point	7	6%
School	7	6%
Plein (evt. met woningbouw eromheen, evt. met centraal punt zoals een boom of ander kenmerkend object)	5	4%
Iets voor de jeugd (zoals jeugdhonk, sport- en speelplaats voor jeugd, cultureel werk voor jeugd)	3	3%
(Kinder)bibliotheek	2	2%
Kinderboerderij	2	2%
Cursusruimte	2	2%
Gezondheidscentrum/huisartsenpost	2	2%
Sport (specifiek genoemd: tennis/badminton)	2	2%
Overig (allemaal eenmalig genoemd): - Pick-up point - Gezamenlijke groentetuin - Scooterzaak - Zo laten, lekker rustig - Plein met fietsbanen voor kinderen om te kunnen spelen - Multifunctionele of creatieve ruimte voor bijv. oefenruimtes voor muziek, ateliers, workshops, - Snackbar	7	6%

Tabel 19: Wensen en ideeën voor de invulling van de locatie Jan Ligthartschool

4.7 Dorpsvereniging en dorpsbelangen

Uit tabel 20 blijkt dat inwoners het over het algemeen belangrijk en goed vinden dat Westerbroek een dorpsvisie heeft (78%) en dat de dorpsvereniging bestaat (84%). Meer dan de helft zou ook het Aalmansneis niet willen missen (60%). *‘Daar kun je een heleboel informatie inzetten, want daar bereik je de mensen mee.’* Men is er echter niet altijd zeker van of de dorpsvereniging de belangen van de inwoners wel voldoende behartigt en of het bestuur wel een goede afspiegeling is van het dorp. Uit de open vragen en interviews komt naar voren dat er onzekerheid en wantrouwen lijkt te heersen onder een groep inwoners over de intenties en belangen van de dorpsvereniging. Zij zouden graag meer openheid en transparantie willen zien vanuit de dorpsvereniging, bijvoorbeeld door het delen van meer informatie over hun planvorming en ook door in het algemeen meer contact te zoeken met de inwoners. Ook geven inwoners aan dat de dorpsvereniging wel wat diverser en inclusiever mag worden, met meer jonge mensen. Opvallend is dat een vrij groot aantal inwoners meer inspraak zou willen hebben in beslissingen van de dorpsvereniging die gaan over belangrijke ontwikkelingen in het dorp (42%). Ook zou men op een aantal specifieke onderwerpen meer inspraak willen hebben (zie tabel 20). Hieruit komt onder andere naar voren dat niet iedereen zich gezien of betrokken voelt door de dorpsvereniging. *‘Het is nu een beetje een klikje wat al jaren zo is.’* Zo zou bijvoorbeeld het buitengebied beter betrokken kunnen worden bij het dorp. *‘Het zou alleen al helpen als ze hier af en toe eens langs komen’,* geeft een inwoner uit het buitengebied aan. *Met een diversere groep mensen die erbij betrokken wordt, komen er ook weer andere, vernieuwende ideeën voor het dorp.’* Verder geven inwoners in antwoorden op open vragen en interviews aan dat het dorp wel wat meer op de kaart gezet mag worden (o.a. voor toeristen), bijvoorbeeld door middel van marketing in kranten of tijdschriften.

Dorpsvereniging en dorpsbelangen		N=152	%
Het is belangrijk dat Westerbroek een dorpsvisie heeft			
Eens		119	78%
Niet eens/niet oneens		12	8%
Oneens		6	4%
Geen idee		15	10%
Het Aalmansneis wil ik niet missen			
Eens		91	60%
Niet eens/niet oneens		29	19%
Oneens		17	11%
Geen idee		15	10%
Het is goed dat de dorpsvereniging Westerbroek bestaat			
Eens		128	84%
Niet eens/niet oneens		11	7%
Oneens		5	3%
Geen idee		9	6%
De dorpsvereniging Westerbroek behartigt de belangen van de inwoners voldoende			
Eens		50	33%
Niet eens/niet oneens		38	25%
Oneens		17	11%
Geen idee		47	31%
Het bestuur van de dorpsvereniging Westerbroek is een goede afspiegeling van het dorp			
Eens		43	28%
Niet eens/niet oneens		30	20%
Oneens		20	13%
Geen idee		59	39%
Het bestuur van de dorpsvereniging Westerbroek is slecht bereikbaar			
Eens		9	6%
Niet eens/niet oneens		32	21%
Oneens		46	30%
Geen idee		65	43%

Wens tot meer inspraak in beslissingen van de dorpsvereniging die gaan over belangrijke ontwikkelingen in en om het dorp		
Niet	88	58%
Wel, in het algemeen	55	36%
Wel, namelijk op één of meer specifieke onderwerp(en):	9	6%
- Gestructureerde aandacht voor natuur(behoud) - Geld goed investeren - Evt. woningbouw op schoollocatie - Makkelijker beschikking krijgen tot informatie over lange termijn dorpsvisie/-plan - Dorpswebsite (Westerbroek wat meer op de kaart en makkelijker info vinden) - Belangenverstrengeling in de dorpsvereniging, er moet meer écht geluisterd worden naar alle inwoners - Met name over het buitengebied (meer bij betrekken) - Natuur, woningbouw, industrie - Nieuwbouw, invulling van schoollocatie, geldstromen voor het dorp - Speeltuin achter het dorpshuis		

Tabel 20: Dorpsvereniging en dorpsbelangen

Inwoners hebben ook nog verschillende andere ideeën of wensen met betrekking tot de dorpsvereniging (16%). Zo geeft men aan dat het van belang is dat de dorpsvereniging een echte afspiegeling van de inwoners is met een open/transparante houding richting alle inwoners (33%). Hierbij hoort ook een gevarieerder aanbod aan activiteiten, gericht op alle inwoners. *‘Ik denk dat de populatie van Westerbroek verandert en andere verbindingen [en activiteiten] vraagt’*, zegt iemand bijvoorbeeld. Ook noemt men dat inwoners beter te bereiken zijn en in contact blijven, bijvoorbeeld via het Aalmanseis of social media (17%). Uit de open vragen en interviews blijkt ook dat inwoners vinden dat sociale media beter inzetbaar zijn om Westerbroek positief te promoten.

Overige ideeën en wensen ten aanzien van de dorpsvereniging
- Dorpsbewoners meer inzetten op vrijwilligersfuncties - Afstemming met gemeente zoeken over afvalinzameling op regelmatige momenten - Meer aandacht besteden aan klimaat en duurzaamheid, waaronder luchtvervuiling - Het buitengebied er beter bij betrekken - Meer druk uitoefenen op Lefier om sociale huurwoningen te behouden/beter te onderhouden - Meer samenwerken met andere verenigingen en stichtingen in het dorp (o.a. VVV, Stichting Dorpshuis, maar ook de kerk) - Aalmanseis toegankelijker (mogelijk gratis) maken

Tabel 21: Overige ideeën en wensen ten aanzien van de dorpsvereniging

4.8 Dorpshuis Aalmanshuus en dorpsactiviteiten

Uit tabel 22 blijkt dat inwoners het dorpshuis Aalmanshuus over het algemeen van belang vinden voor het dorp (80%). Ook vindt men het veelal een aanwinst voor Westerbeek dat er in het Aalmanshuus gegeten kan worden (70%). Er zouden nog wat horecadiensten bij kunnen komen, zoals ijsverkoop (27%) en/of een koffie- en theeschenkerij (28%) en/of de mogelijkheid van lunch (17%) (zie tabel 19). Uit tabel 22 blijkt verder dat inwoners van mening zijn dat Stichting Dorpshuis hun belangen goed behartigt (41%), maar opvallend is dat een redelijk grote groep daar geen goed beeld bij heeft (28%). Ook geeft bijna de helft van de inwoners aan niet regelmatig in het Aalmanshuus te komen (46%). Sommige inwoners doen nou eenmaal liever wat anders (30%), maar inwoners geven ook aan dat als er andere activiteiten zouden worden georganiseerd zij wellicht vaker zouden komen. Veel inwoners geven aan niet te weten of er voldoende activiteiten zijn voor kinderen en jongeren (42%) en ouderen (35%), wat veelal komt doordat inwoners er niet vaak komen (46%). Toch geeft meer dan een derde aan dat de activiteiten bijdragen aan het woonplezier (39%) en dat de activiteiten bijdragen aan binding in het dorp (61%). Een kwart van de inwoners geeft aan dat de activiteiten wel aan vernieuwing toe zijn (26%), maar hierbij dient ook rekening gehouden te worden met het in stand houden van tradities (55%). Ook geeft bijna twee derde aan dat Westerbeek een dorpswebsite zou moeten krijgen (61%).

Figuur 9: Het Aalmanshuus

Mening over het dorpshuis Aalmanshuus en de dorpsactiviteiten in Westerbroek		N=150	
Het dorpshuis Aalmanshuus is belangrijk voor Westerbroek	Eens	120	80%
	Niet eens/niet oneens	12	8%
	Oneens	6	4%
	Geen idee	12	8%
Het is een aanwinst voor het dorp dat je in het Aalmanshuus kunt eten	Eens	105	70%
	Niet eens/niet oneens	17	11%
	Oneens	12	8%
	Geen idee	17	11%
Stichting Dorpshuis behartigt onze dorpsbelangen goed	Eens	62	41%
	Niet eens/niet oneens	33	22%
	Oneens	14	9%
	Geen idee	42	28%
Ik kom regelmatig in het Aalmanshuus	Eens	47	31%
	Niet eens/niet oneens	32	21%
	Oneens	69	46%
	Geen idee	2	1%
Er zijn voldoende activiteiten voor kinderen en jongeren	Eens	17	11%
	Niet eens/niet oneens	38	25%
	Oneens	33	22%
	Geen idee	63	42%
Er zijn voldoende activiteiten voor ouderen	Eens	53	35%
	Niet eens/niet oneens	35	23%
	Oneens	11	7%
	Geen idee	53	35%
De activiteiten dragen bij aan mijn woonplezier	Eens	59	39%
	Niet eens/niet oneens	38	25%
	Oneens	35	23%
	Geen idee	20	13%
De organisatoren van de dorpsactiviteiten doen erg hun best	Eens	92	61%
	Niet eens/niet oneens	20	13%
	Oneens	5	3%
	Geen idee	35	23%
Men kijkt mij erop aan als ik niet meedoe	Eens	14	9%
	Niet eens/niet oneens	26	17%
	Oneens	71	47%
	Geen idee	42	28%
De jaarlijkse dorpsactiviteiten zijn aan vernieuwing toe	Eens	39	26%
	Niet eens/niet oneens	41	27%
	Oneens	71	47%
	Geen idee	54	36%
Tradities in een dorp moet je overeind houden	Eens	83	55%
	Niet eens/niet oneens	39	26%
	Oneens	14	9%
	Geen idee	15	10%
Ik doe liever iets anders	Eens	45	30%
	Niet eens/niet oneens	60	40%
	Oneens	24	16%
	Geen idee	21	14%
De dorpsactiviteiten dragen bij aan meer binding tussen inwoners	Eens	92	61%
	Niet eens/niet oneens	26	17%
	Oneens	18	12%
	Geen idee	15	10%
Westerbroek hoort een dorpswebsite te hebben	Eens	92	61%
	Niet eens/niet oneens	30	20%
	Oneens	11	7%
	Geen idee	18	12%

Tabel 22: Dorpshuis en dorpsactiviteiten

Horecadiensten		N=166	%
Welke horecadiensten zou u naast de huidige nog graag meer zien in het Aalmanshuus?	Koffie- en theeschenkerij	46	28%
	Lunch	28	17%
	Ijs	45	27%
	Ik ga zelden/nooit dus maakt me niet uit	56	34%
	Geen idee	27	16%
	Anders, namelijk...	17	10%
	• (Afhaal)snackbar • Biertap/bar • Barbecue • Er is al genoeg		

Tabel 23: Horecadiensten

Inwoners hebben een aantal suggesties voor het Aalmanshuus, bijvoorbeeld voor activiteiten die nog ontbreken of aangaande het aantrekkelijker maken van bestaande activiteiten (zie tabel 24). Inwoners geven o.a. aan dat er meer workshops of lezingen gegeven zouden kunnen worden, bijvoorbeeld over duurzaamheid. Een inwoner laat weten zelf bijvoorbeeld ook wel lezingen te willen geven, maar dat dit wel georganiseerd en gestimuleerd moet worden vanuit de dorpsvereniging.

Ideeën en wensen voor het Aalmanshuus (N=25)
Activiteiten: breder aanbod (culturele) activiteiten, met bijvoorbeeld een culturele commissie realiseren met activiteiten zoals poëzie-, muziek-, toneel- en filmavonden, muziek-, zang- en toneellessen (met name voor jongeren en kinderen), notenschieten met Pasen, 'dorpsommetje', tijdens oudjaarsavond open, bewegen voor ouderen, postbren- en afhaalpunt, ondersteunende vrijwilligersdienst voor ouderen (bijvoorbeeld boodschappen doen, vervoer, klusjes). Podium kan meer kenbaar en beschikbaar gemaakt worden voor o.a. vergaderingen, workshops, bijeenkomsten of voorlichtingen, bijvoorbeeld over ecologie en duurzaamheidsmaatregelen). Eten/drinken: het terras 's weekends en in de zomer vaker openen, ook om toeristen te trekken; eerder openen op de vrijdag om verkoop frituur/daghap (of Aalmanchap) te stimuleren; vaker een soepmaaltijd (voor meer ideeën voor horeca Aalmanshuus zie tabel 23). Toerisme: goed gevuld terras om toeristen te trekken, meer toeristische informatie, fietsroutes en fietstochten organiseren Marketing en organisatie: meer marketingactiviteiten ondernemen bijvoorbeeld door middel van folders, omdat het dorpshuis ideaal is voor bruiloften ook in combinatie met de kerk als trouwlocatie, activiteiten onder één koepel brengen, meer samenwerken met VVV en (dorps)verenigingen en bedrijven, activiteiten onderbrengen in commissies in plaats van aparte verenigingen, prijzen verlagen van huur en consumpties, muziek zachter voor minder overlast, toegankelijker/inclusiever maken voor inwoners met een smalle beurs of drempelvrees.

Tabel 24: Ideeën en wensen voor het Aalmanshuus

De meeste inwoners geven aan niet bereid te zijn om zich in te zetten voor de dorpsvereniging, bepaalde dorpsbelangen en/of dorpsactiviteiten (63%). Een deel vindt dat men zich al genoeg inzet (19%). Een redelijke groep zou zich wel meer willen inzetten (18%) voor verschillende zaken (zie tabel 25).

Onderwerpen waar inwoners zich voor zouden willen inzetten
- Activiteiten voor (kleine) kinderen en/of jongvolwassenen - Behoud en beheer van natuur rondom het dorp/groenbeheer - Meehelpen bij activiteiten - Culturele commissie - Toegankelijker maken buslijn 516 - Dorpshuis, dorpsvereniging en dorpsvisie - EHBO bij evenementen - Leefbaarheid, wat er maar moet gebeuren - Muziek - Verduurzaming

Tabel 25: Onderwerpen waar inwoners zich voor zouden willen inzetten

4.9 Sociale contacten en betrokkenheid

Uit tabel 26 blijkt dat men in het algemeen voldoende sociaal contact in het dorp heeft en de relaties tussen burens in Westerbroek goed zijn. Tegelijkertijd geeft een vrij groot aantal ook aan vooral sociale contacten buiten het dorp te hebben (58%) en zich niet verbonden te voelen met de inwoners van het dorp (20%). Dit terwijl er veelal wel behoefte is aan sociaal contact in de woonomgeving (58%). Een aantal inwoners geeft aan dat inwoners elkaar te weinig kennen in hun buurt/dorp (20%). Ook komt uit de open vragen en de interviews naar voren dat er meer aandacht mag komen voor het verbinden van verschillende (groepen) mensen in het dorp. Mensen geven aan soms het gevoel te hebben buiten de groep te vallen, bijvoorbeeld omdat zij niet meedoen met de activiteiten die toegespitst zijn op een bepaalde groep. Enerzijds zou het helpen om activiteiten aan te passen aan een diversere groep inwoners, anderzijds zouden deze inwoners ook graag verbonden willen zijn (bijvoorbeeld door een praatje te maken op straat) ondanks dat zij niet meedoen aan de activiteiten. *‘Iedereen moet de vrijheid hebben om te gaan en staan waar jij wilt.’*, zo schrijft een inwoner. Ook geeft een inwoner aan het prettig te vinden dat er af en toe eens een buurtbarbecue is, *‘dan zie je de mensen eens op een andere manier’*.

Voor de meeste inwoners staat er meestal iemand klaar wanneer dat nodig is (77%). Een klein percentage geeft aan zich eenzaam te voelen (4%). In de antwoorden op open vragen en interviews komt een paar keer naar voren dat inwoners uit het buitengebied meer betrokken zouden willen worden bij het dorp. Zo schrijft iemand: *‘Betrek de mensen die buiten het dorp wonen meer bij het dorp. Bijvoorbeeld de Borgweg: de oneven nummers vallen onder Westerbroek maar de even nummers onder Scharmer. Deze mensen horen eigenlijk nergens bij. Laat de gehele Borgweg onder Westerbroek vallen en leg de grens over de A7.’*

Sociale contacten en betrokkenheid		N=148	
Ik heb voldoende sociale contacten binnen mijn buurt en/of dorp			
Eens	102	69%	
Niet eens/niet oneens	28	19%	
Oneens	10	7%	
Geen idee	7	5%	
Ik heb vooral sociale contacten buiten mijn buurt en/of dorp			
Eens	86	58%	
Niet eens/niet oneens	44	30%	
Oneens	16	11%	
Geen idee	1	1%	
Ik voel me niet verbonden met de inwoners van mijn buurt en/of dorp			
Eens	30	20%	
Niet eens/niet oneens	46	31%	
Oneens	68	46%	
Geen idee	4	3%	
De relatie tussen mij en mijn burens is goed			
Eens	124	84%	
Niet eens/niet oneens	15	10%	
Oneens	7	5%	
Geen idee	1	1%	
Ik heb geen behoefte aan sociale contacten in mijn woonomgeving			
Eens	15	12%	
Niet eens/niet oneens	40	27%	
Oneens	86	58%	
Geen idee	4	3%	
Mensen kennen elkaar te weinig in mijn buurt			
Eens	30	20%	
Niet eens/niet oneens	40	27%	
Oneens	58	39%	
Geen idee	21	14%	

Ik voel me eenzaam in mijn buurt/dorp		
Eens	6	4%
Niet eens/niet oneens	16	11%
Oneens	123	83%
Geen idee	3	2%
Wanneer ik het nodig heb, staat er meestal wel iemand voor mij klaar		
Eens	114	77%
Niet eens/niet oneens	13	9%
Oneens	4	3%
Geen idee	16	11%
Wensen en ideeën en wensen die zouden kunnen bijdragen aan het verbeteren van sociale contacten en onderlinge verbondenheid		
Geen	124	84%
Wel, namelijk...	24	16%
- Gezamenlijke activiteiten zoals buurt-bbq, en samen de leefomgeving schoonmaken, - Aan elkaar denken en elkaar helpen bijvoorbeeld bij ruilen en uitlenen van spullen al dan niet via een app en de hond uitlaten - Nieuwe inwoners interviewen en in het dorpsblad zetten - Meer zichtbaarheid van activiteiten door actievere communicatie naar inwoners, bijvoorbeeld via eigen website Westerbeek - Inwoners uit het buitengebied meer betrekken, bijvoorbeeld de andere kant van de Borgweg - Parkje met bankjes in de dorpskern aanleggen voor spontane ontmoetingen, net als terrasje en meer sportvoorzieningen		

Tabel 26: Sociale contacten en betrokkenheid

Inwoners ontmoeten elkaar op verschillende plekken in het dorp (zie tabel 27). Dit gebeurt vooral buiten op straat, bijvoorbeeld tijdens wandelingen (46%), maar ook bij elkaar thuis (24%) en in het Aalmanshuus (21%). Jonge inwoners (onder de 24 jaar) ontmoeten elkaar vooral op straat of thuis en vrijwel niet in het Aalmanshuus, terwijl oudere inwoners elkaar ook vaker in het Aalmanshuus of bij dorpsactiviteiten treffen.

Vaakst genoemde ontmoetingsplekken	N=107	%
Op straat; bijv. tijdens wandelingen	49	46%
Bij elkaar thuis	26	24%
Aalmanshuus	22	21%
Voetbalveld / sport	3	3%
't Winkeltje van Flinkerd	3	3%
Activiteiten (onder andere bbq en biljarten)	2	2%
Bij de kerk	1	1%

Tabel 27: Ontmoetingsplekken

4.10 Ondernemen

Uit tabel 28 blijkt dat inwoners het voor de leefbaarheid belangrijk vinden dat er kleine ondernemers actief zijn in en om Westerbroek (82%). Echter, men is minder positief over de bedrijvigheid op het industrieterrein. Het bedrijventerrein geeft voor een vrij groot deel overlast (31%), in de vorm van geluidsoverlast en luchtvervuiling. Verder is ongeveer de helft van mening dat meer toerisme en recreatie goed zou zijn voor de leefbaarheid in Westerbroek. Inwoners geven aan dat het dorp beter kan inspelen op toeristen door het terras bij het Aalmanshuus vaker te openen, ook in het weekend en zomers. Verder kan het dorp zichzelf beter op de kaart zetten als plek waar dagjesmensen kunnen wandelen of fietsen. *‘Het is hier prachtig en maar weinig mensen weten dat. De regio [kan] aantrekkelijker [gemaakt worden] voor jong en oud, meer fiets- en wandeltoerisme kan de leefbaarheid vergroten’* aldus een inwoner. Ook geeft iemand aan: *‘Er is hier een mooie wandelroute, nadat deze in het Dagblad van het Noorden stond, trok dit wel even meer toeristen.’*

De bedrijvigheid op het industrieterrein is belangrijk voor de economie en werkgelegenheid van Westerbroek en omgeving	N=147	
Eens	54	37%
Niet eens/niet oneens	29	20%
Oneens	37	25%
Geen idee	26	18%
Het bedrijventerrein geeft te veel overlast (N=147)		
Eens	46	31%
Niet eens/niet oneens	46	31%
Oneens	41	28%
Geen idee	15	10%
Het is voor de leefbaarheid belangrijk dat er kleine ondernemers actief zijn in en om Westerbroek (N=146)		
Eens	121	82%
Niet eens/niet oneens	12	8%
Oneens	13	9%
Geen idee	1	1%
Het is voor de leefbaarheid van Westerbroek goed dat er meer toerisme en recreatie komt (N=146)		
Eens	72	49%
Niet eens/niet oneens	34	23%
Oneens	29	20%
Geen idee	12	8%

Tabel 28: Bedrijvigheid, ondernemen en toerisme in Westerbroek

5. Samenvatting/conclusies en aanbevelingen

De dorpsvereniging van Westerbroek heeft als doel de leefbaarheid van het dorp en omgeving te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Om dit te kunnen realiseren stelt het bestuur iedere 10 jaar een dorpsvisie op met daarin de belangrijkste aandachtspunten. Dit jaar -2023- is de laatste Dorpsvisie 2012-2022 aan opvolging toe. Dit onderzoeksrapport geeft de dorpsvereniging handreikingen vanuit inwonersperspectief voor het opstellen van de nieuwe Dorpsvisie van 2023-2033. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat de bestuursleden grote waarde hechten aan het verkrijgen van breed draagvlak onder de inwoners. Ten eerste omdat het tot de kerntaken van de dorpsvereniging hoort om voor en met inwoners een zo prettig mogelijke leefomgeving te realiseren. Maar ook omdat zij met een zorgvuldig en inclusief tot stand gekomen dorpsperspectief beter beslagen ten ijs komen als gesprekspartner in geval van externe bedreigingen en ontwikkelingen. Dit onderzoek heeft zich daarom gericht op hoe inwoners de leefbaarheid van hun woonomgeving beleven en wat hun wensen en ideeën zijn voor verbeteringen. Uit de resultaten blijkt welke leefbaarheidsaspecten inwoners belangrijk vinden, welke wensen zij hebben en welke kansen zij zien. Aandachtspunt hierbij vooral is dat jongeren en jongvolwassenen ondervertegenwoordigd zijn in dit onderzoek, terwijl tegelijkertijd uit de resultaten blijkt dat er wel allerlei belangen en behoeften spelen. Hieronder volgt per onderzocht thema een korte beschrijving (voor meer gedetailleerde weergave zie paragraaf 4) van de opvallendste uitkomsten met daarbij een kader met algemene aanbevelingen en mogelijke acties.

1. Wonen en toekomstige woningbouw

Inwoners wonen vooral in Westerbroek en omgeving vanwege de woning (sfeer, grootte, ligging, prijs) en de rust en ruimte van het landelijk gebied. Ook hechten zij veel waarde aan de nabijheid van de stad Groningen. De meeste inwoners hebben geen verhuishwens. Degenen die dat wel hebben, zoeken vooral naar een vrijstaande, koop- en/of seniorenwoning buiten Westerbroek onder andere vanwege hun leeftijdsfase, en vanwege ontevredenheid over de sfeer en hardrijdend verkeer. Er zijn verschillende locaties naar voren gebracht als mogelijkheid voor nieuwbouw (zie paragraaf 4). Er is vooral behoefte aan nieuwe starters- en seniorenwoningen. De wens voor het aantal te bouwen nieuwbouwwoningen verschilt nogal, maar ongeveer de helft van de inwoners ziet liever helemaal geen nieuwbouw of weet niet welke hoeveelheid woningen hun voorkeur zou hebben.

Verder is opvallend dat zo goed als iedereen het natuurgebied in en rondom Westerbroek als mooiste plek van het dorp waardeert. Minder mooie plekken vindt men vooral het industriegebied en de rommelige dorpskern, met daarin de gesloten Jan Ligthartschool, het dorps huis en de Meesterslaan. Inwoners hebben verschillende wensen en ideeën voor verbetering van hun woonomgeving aangedragen (zie blok I).

Blok I. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Wonen en toekomstige woningbouw'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Aandacht voor zichthinder industrie	Bepaleiten aanplant hoge bomen binnen industriecomplex
Verkennen nieuwbouwmogelijkheden voor starters- en seniorenwoningen op verschillende genoemde locaties	Bij uitwerking aandacht houden voor het karakter van het dorp en omringende natuur
Open, mooier, schoner en veiliger maken rommelige dorpskern	Realiseren mooiere beplanting (bloemenperkjes, plantenbakken) met meer connectie met (horeca of terras van) het Aalmanshuus
	Opknappen speeltuin Meesterslaan
	Andere locatie zoeken voor jeugd om te kunnen chillen en voetballen

2. Verduurzaming

De meeste woningen zijn op verschillende manieren verduurzaamd. Het gaat hierbij om maatregelen zoals zonnepanelen, vloer-, dak- en spouwmuurisolatie, HR++ of triple glas en een energiezuinige cv-ketel. Opvallend is ook de unanimiteit over het nut van verduurzaming. Toch blijkt dat bijna de helft van de inwoners belemmeringen ervaart bij het verduurzamen, zoals de hoge kosten ervan, opzien tegen het extra werk dat het oplevert, niet goed weten welke mogelijkheden het beste bij hun woning passen en welke maatregelen het beste te nemen binnen het budget.

De meeste inwoners geven aan geholpen te zijn met gerichte informatie en advisering over verduurzamingsmogelijkheden. Mogelijke genoemde vormen zijn het ontvangen van persoonlijk advies thuis, informatieavonden in het Aalmanshuus, via Facebookpagina van inwoners van Westerbroek en omgeving, website, e-mail, post en het Aalmanseis (zie blok 2). Ook bestaat er redelijk wat animo (bijna de helft van de respondenten) voor een gezamenlijk energie-initiatief in het dorp. Daarnaast willen huurders ook dat er meer aandacht komt voor het verkennen van verduurzamingsmogelijkheden binnen de huursector.

Blok 2. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Verduurzaming'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Organiseren van gerichte informatie en advisering over verduurzamingsmogelijkheden	Betrekken van energiecoaches voor gericht maatadvies bij inwoners thuis Organiseren informatieavond(en) Opzetten en/of inzetten van diverse communicatiekanalen om inwoners over mogelijkheden te informeren en bij acties te betrekken
Aandacht voor verduurzamingsmogelijkheden binnen de huursector	Mogelijkheden verkennen en uitwerken samen met Lefier en zo mogelijk ook met verhuurders binnen particuliere huursector
Verkennen van mogelijkheden voor een collectief energie-initiatief	Per mogelijkheid eventuele weerstand inventariseren en indien mogelijk kanaliseren. Inwoners betrekken bij discussie over te kiezen vorm en locatie

3. Veiligheid en overlast

Inwoners maken zich zorgen over verschillende veiligheids- en overlastaspecten. In de eerste plaats gaat het over de te hoge snelheid van het verkeer op de Borgweg, de Rijksweg West, de Oudeweg en de Meesterslaan. Ook vindt men de speeltuin onveilig door het slechte onderhoud en de verouderde staat ervan en de naastgelegen glasbakken. Bovendien komen er regelmatig jongeren die rommel achterlaten en overlast veroorzaken. Verder blijkt dat men (milieu)overlast ervaart van het industrieterrein, de scheepswerf en ook de autoraces die daar 's nachts plaatsvinden. Men vindt ook dat op verschillende plekken in het dorp de fiets- en wandelpaden aan vervanging of verbetering toe zijn of dat deze ontbreken (zie hiervoor blok 4). Ten slotte blijken achterstallig groenonderhoud en afwezige of verouderde straatverlichting, lichtvervuiling en geluidsoverlast van de snelweg en op de vrijdagavond bij het Aalmanshuus aandachtspunten (zie blok 3).

Blok 3. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Veiligheid en overlast'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Speeltuin veiliger en meer kindvriendelijk maken	Speeltoestellen vernieuwen/opknappen Glasbak verplaatsen naar geschiktere plek Vuilnisbak plaatsen Geschiktere chill- en activiteitenplek zoeken voor oudere jeugd Hekken rondom speeltuin verbeteren, scherpe uitstekende randen verwijderen
Lichtvervuiling verminderen	Straatlantaarns aan niet doorgaande straten om 23.00 uur uit (met bewegingssensor) voor natuur/dieren en nachtrust
Mogelijkheden onderzoeken samen met betreffende bedrijven hoe overlast industrieterrein/scheepswerf terug te brengen (zichthinder, geluids- en geuroverlast)	Aanplant camouflerende bomen
Overlast jongeren terugbrengen	Geschiktere chill- en activiteitenplek zoeken voor oudere jeugd Cameratoezicht op het pleintje
Geluidsoverlast snelweg dempen	Aanleg van tussenliggend bos
Geluidsoverlast Aalmanshuus op (vrijdag)avonden dempen	Terrasschermen aanbrengen Afgesloten rokershok inrichten Heldere afspraken met omwonenden

4. Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden

Inwoners hebben hun gebruik van verschillende vervoersmiddelen aangegeven bij verschillende activiteiten zoals bij het boodschappen doen en naar het werk, school en vrijetijdsbestedingen gaan. Het blijkt dat de auto op alle fronten veruit het belangrijkste is, gevolgd door de fiets. Daarnaast hebben ze hun mening geventileerd over de kwaliteit van de wegen, wandel- en fietspaden. De meeste denken dat het (veel) beter kan (zie blok 4).

Blok 4. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Fietspaden aanleggen en/of verbeteren	Slijtage en verzakkingen aanpakken Nieuwe fietspaden aanleggen langs de Woortmansdijk, Oudeweg en Borgweg Fietspad op Oudeweg verbeteren (o.a. berm bijhouden, bladeren weghalen in herfst, verzakking en hobbels wegwerken, men fietst nu op gevaarlijke autoweg) Fietspad richting de school in Engelbert doortrekken en verbeteren (voor veiligheid kinderen) Bankjes, picknicktafels langs fiets- en wandelpaden, zodat fietsers en andere recreanten kunnen pauzeren
Wandelpaden aanleggen en/of verbeteren	Schelpenpad Pastorielaan-Hesselinkslaan vernieuwen of verbreden Drassige wandelpaden voorzien van nieuwe schelpen en/of verhogen (in de natuurgebieden en bij de volkstuintjes) Meer wandelpaden aanleggen, zoals kabouter- of blote voetenpad voor kinderen en bij de Nevelslaan naar de bushalte Pad bij moestuinen beter onderhouden (ophogen) Bij nat weer tractoren verbieden over Vonderpad om blubberigheid te voorkomen Stoepen vlakker maken
Wegen en verkeersveiligheid verbeteren	Snelheidsbeperkende drempels en obstakels aanleggen in Meesterslaan Opnieuw asfalteren Borgweg en Oudeweg (veel scheuren in de weg) Bij bos tegenover kerk gat in de weg herstellen Doorgang maken onder de spoorlijn naar de Westerbroekstermadepolder Wegversmalling maken halverwege de Nevelslaan (bijv. betonbakken) Snelheidsbeperkende maatregelen Rijksweg West, Borgweg en Oudeweg
Verlichting verbeteren	Verlichting verbeteren langs fietspad Rijksweg West en Pastorielaan Stippen op de Pastorielaan herstellen of vervangen door lantaarnpalen
Parkeermogelijkheden verbeteren	Parkeerstrook aan het Vonderpad opnieuw aanleggen Parkeerplaats maken aan het begin van de Meesterslaan

5. Openbare ruimte

Men is over het algemeen redelijk tevreden over de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte. Dit lijkt echter iets minder het geval voor jongeren en ouders met kinderen. Dit ligt bijvoorbeeld aan de onveiligheid van wegen en gebrek aan of veroudering van speeltuinen. Ondanks de algemene tevredenheid, blijkt ook dat inwoners tal van ideeën en wensen hebben voor verbeteringen (zie blok 5).

Blok 5. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Openbare ruimte'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Groenonderhoud verbeteren	Regelen van snoeiplan met gemeente (wat, waar & wanneer) voor beter boomonderhoud aan de uitvalswegen van het dorp In herfst vaker blad opruimen Regelen van actievere bestrijding Japanse Duizendknoop en Siberische Berenklaauw met gemeente Natuurgebied bij Borgweg beter onderhouden Herstel biodiversiteit door minder drastisch snoeien en minder vaak maaien en afwisselendere beplanting, meer bloemen Minder zwaar materieel gebruiken bij maaien bermen, ter voorkoming van beschadiging van de schors van bomen Betere onkruidbestrijding tussen tegels Sloten vaker schoonmaken
Meer en betere speelruimte voor kinderen en jongeren realiseren	Speeltuin bij dorps huis lichter en opener maken Maatregelen treffen om dieren uit zandbak te houden of zandbak verwijderen vanwege hygiëne Meer grotere en leukere speelruimte aanleggen, bijvoorbeeld bij voetbalveld Voetbalkooi en skatebaan aanleggen
Aanzicht verbeteren	Centrum van het dorp veiliger, mooier en aantrekkelijker maken, ook voor toeristen (wandelaars/fietsers) met bankjes om op te zitten Onderhoud terrein en gebouw Jan Ligthartschool verbeteren
Toerisme stimuleren	Meer wandel-, fiets- en rustmogelijkheden realiseren Breder horeca-aanbod organiseren

6. Voorzieningen

Er leven tal van wensen voor ontbrekende voorzieningen in het dorp. Hiervan springt een supermarkt of buurtwinkel (of eventueel pick-up point voor boodschappen) er het meest uit. Deze wens geldt met name voor ouderen, omdat het voor hen lastiger is boodschappen te doen buiten het dorp. Ook een school, huisartsen- of consultatiebureau-spreekuur en een bushalte zodat het dorp beter bereikbaar wordt, zijn relatief vaak genoemd, gevolgd door het behouden van de kinderopvang en diverse andere wensen (zie blok 6).

Blok 6. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Voorzieningen'

Algemene aanbeveling	Suggesties inwoners
Verkennen welke voorzieningen realistisch haalbaar zijn en die waar mogelijk in gang zetten	Realiseren van: • boodschappenpunt • school • huisartsen-en/of consultatiebureau-spreekuur • bushalte in het dorp op centrale plek (en vaker rijdende bus) • behoud kinderopvang • overig (zie tabel 17)

Op de locatie van de voormalige Jan Lighartschool wil bijna de helft van de inwoners graag starterswoningen of seniorenwoningen gerealiseerd zien. Ook leven er tal van andere wensen en ideeën (zie blok 7) waaronder ook meerdere van de gewenste voorzieningen uit blok 6. Men vindt het belangrijk dat de nieuwe bestemming van de Jan Lighartschool samenhang krijgt met de totaalinrichting van het hele centrum, zodat het geheel qua aanzicht en invulling mooi, multifunctioneel en aantrekkelijk wordt voor jong en oud.

Blok 7. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'locatie Jan Lighartschool'

Algemene aanbeveling	Suggesties inwoners
Verkennen welke invullingen voor locatie Jan Lighartschool realistisch haalbaar zijn, mogelijk ook in combinatie met nieuwe invullingen van het Aalmanshuus en de herinrichting van de dorpskern	Realiseren van: • starters- en seniorenwoningen • kwalitatief hoogwaardig groen • behoud kinderopvang • supermarkt al dan niet met streekproducten of pick-up point • plein met omringende woningen en centrale boom • overig (zie tabel 19)

7. Dorpsvereniging en dorpsbelangen

Een ruime meerderheid vindt het belangrijk en goed dat Westerbroek een dorpsvisie heeft en onderschrijft het bestaan van de dorpsvereniging. Ook willen de meeste inwoners het Aalmanneis niet missen. Veel inwoners zijn er niet (helemaal) zeker van of de dorpsvereniging de belangen van de inwoners wel voldoende behartigt en of het bestuur wel een goede afspiegeling is van het dorp. Er lijkt enig wantrouwen te heersen over de intenties en belangen van de dorpsvereniging. Opvallend is dat een redelijke groep inwoners meer inspraak zou willen hebben in beslissingen die gaan over belangrijke ontwikkelingen in het dorp. Een kleine groep geeft expliciet aan te willen meedenken bij bepaalde onderwerpen, zoals gestructureerde aandacht voor natuur(behoud), nieuwbouw en de bestemming van de locatie van de Jan Ligthartschool (zie verder tabel 19). Er leven verschillende wensen en ideeën, die samengevat zijn in blok 8.

Blok 8. Algemene aanbevelingen en suggesties 'Dorpsvereniging en dorpsbelangen'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Inwoners beter en meer betrekken	Inwoners transparanter en beter informeren over ontwikkelingen en acties bijvoorbeeld via Aalmanneis en sociale media Meer inspraakmogelijkheden bieden bij belangrijke ontwikkelingen in het dorp (zie ook tabel 20 en 21) Geïnteresseerde inwoners betrekken bij het uitwerken van bepaalde onderwerpen waar zij zich voor willen inzetten (zie ook tabel 20 en 21) Het buitengebied (ook Scharmerkant Borgweg) beter betrekken
Verkennen wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot de volgende punten:	Meer druk uitoefenen op Lefier om sociale huurwoningen te behouden en/of beter te onderhouden Meer samenwerken met andere verenigingen en stichtingen in het dorp (o.a. VVV en Stichting Dorpshuis) en kerk Aalmanneis, gratis (en daarmee toegankelijker) maken

8. Dorpshuis Aalmschuur en dorpsactiviteiten

Een grote meerderheid geeft aan dat het dorpshuis Aalmschuur van belang is, en vindt het ook een meerwaarde dat er gegeten kan worden. Een kleine groep ziet mogelijkheden in horeca-uitbreiding. Bijna de helft van de inwoners is tevreden over de belangenbehartiging door de Stichting Bestuur Dorpshuis, maar opvallend is dat een redelijk grote groep daar geen duidelijk beeld bij heeft. Ongeveer de helft van de inwoners komt (wel eens) in het Aalmschuur en geeft ook aan dat het (enigszins) bijdraagt aan het woonplezier. Dit geldt echter nauwelijks voor jongeren. Opvallend is dat veel inwoners ook geen beeld hebben van de activiteiten voor jong en oud. Degenen die dat wel hebben, zijn (redelijk) tevreden over het aanbod, hoewel er ook redelijk wat animo is voor vernieuwing van activiteiten waarbij dorpingen tegelijkertijd waarde hechten aan het (enigszins) in stand houden van bestaande tradities. Een ruime meerderheid is van mening dat de activiteiten bijdragen aan onderlinge verbondenheid in het dorp. Ongeveer een derde geeft aan zich liever met andere dingen bezig te houden dan met dorpsactiviteiten. Er leven tal van wensen en ideeën, die in blok 9 zijn samengevat.

Blok 9. Algemene aanbevelingen en suggesties inwoners 'Dorpshuis Aalmschuur en dorpsactiviteiten'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Verkennen van mogelijke nieuwe activiteiten, ook voor specifieke doelgroepen zoals kinderen, jongeren, jongvolwassenen en senioren	Inrichten culturele commissie voor organiseren van meer kunst/cultuuractiviteiten zoals muziek- en zanglessen, toneel en muziek- en filmavonden Realiseren van activiteiten zoals toeristische fietstochten, notenschieten met Pasen en open met oudjaarsavond Realiseren van faciliteiten zoals ondersteuning van dorpsgenoten bij praktische zaken zoals boodschappen en klusjes doen, postpakket brengen en -afhaalpunt, zomers en in het weekend vaker terras open Voor meer zie tabel 24
Verkennen van uitbreiding horeca activiteiten	Koffie- en theeschenkerij Lunch Ijs Eerder open op de vrijdag om verkoop frituur/daghap te stimuleren Vaker soepmaaltijd rond 6 euro
Verkennen van nieuwe marketing en organisatiemogelijkheden	Activiteiten onder één koepel onderbrengen in commissies in plaats van aparte verenigingen Meer samenwerken met andere organisaties, verenigingen en bedrijven in het dorp

9. Sociale contacten en betrokkenheid

Over het algemeen hebben inwoners voldoende sociale contacten in het dorp en ervaren zij de relaties tussen burens als goed. Een vijfde voelt zich echter niet verbonden met het dorp, kent ook weinig andere inwoners en ervaart weinig hulp als dat nodig is. Men vindt ook dat er meer aandacht mag komen voor het verbinden van verschillende (groepen) mensen in het dorp, hetzij door activiteiten of gewoon door een praatje op straat. Een kleine groep geeft aan zich eenzaam te voelen. Ook zijn er inwoners uit het buitengebied die meer betrokken zouden willen worden bij het dorp, zoals bijvoorbeeld de even nummers van de Borgweg die formeel onder Scharmer vallen maar feitelijk nergens echt bij horen.

Ontmoetingen vinden vooral buiten op straat plaats, maar ook bij elkaar thuis en bij het Aalmanshuus. Het laatste geldt vrijwel niet voor jongeren en jongvolwassenen.

Blok 10. Algemene aanbeveling 'Sociale contacten en betrokkenheid'

Algemene aanbeveling

Gerichte aandacht voor betrekken verschillende groepen zoals jongeren en jongvolwassenen, inwoners met een kleine portemonnee, inwoners die eenzaam zijn en inwoners uit het buitengebied

10. Ondernemen

Inwoners vinden het voor de leefbaarheid belangrijk dat er kleine ondernemers actief zijn in en om Westerbroek. Men is echter minder positief over de bedrijvigheid op het industrieterrein, vanwege het aanzicht, de geluidsoverlast en de luchtvervuiling. Ongeveer de helft vindt dat meer toerisme en recreatie zouden bijdragen aan de leefbaarheid van Westerbroek. In blok 11 staan verschillende suggesties hiervoor.

Blok 11. Algemene aanbevelingen 'Ondernemen'

Algemene aanbevelingen	Suggesties inwoners
Stimuleren en ondersteunen klein ondernemerschap	-
Mogelijkheden onderzoeken samen met betreffende bedrijven hoe overlast industrieterrein/scheepswerf terug te brengen (zichthinder, geluids- en geuroverlast) (zie ook blok 3)	Aanplant camouflerende bomen
Wandelaars en fietsers aantrekken	Terras Aalmanshuus vaker open (in de weekends en in de zomer) Actiever toeristische informatie verstrekken Meer en betere paden Organiseren fiets- en wandeltochten

6. Reflectie: Hoe nu verder?

Uit dit onderzoek blijkt dat inwoners allerlei concrete beelden, wensen en ideeën hebben hoe de leefbaarheid van Westerbroek en omgeving op verschillende thema's zou kunnen verbeteren. Hiervan leven sommige in bredere mate en komen andere minder vaak of zelfs slechts een enkele keer voor. Het is hierbij van belang te onderstrepen dat de kwaliteit niet persé hoeft te liggen in het aantal keer waarin bepaalde wensen en ideeën zijn aangedragen. Wel valt er in bepaalde gevallen te concluderen dat er meer draagvlak is voor bepaalde acties dan voor andere – bijvoorbeeld bij nieuwbouw gaat veruit de grootste voorkeur uit naar het terrein van de Jan Lighartschool - is het vanuit dit onderzoek niet direct mogelijk om aan te geven welke wensen en ideeën nu precies een hogere prioritering verdienen. Dus dat roept de vraag op: hoe nu verder? De dorpsvereniging is nu aan zet om verder na te denken op welke wijze de dorpsvisie voor de komende 10 jaar tot stand kan komen, hierbij waar mogelijk en aan de orde voortbordurend en voortbouwend op de uitkomsten van dit onderzoek. Het is naar alle waarschijnlijkheid echter niet haalbaar en realistisch om alles wat inwoners hebben aangedragen tot daadwerkelijke verbeterdoelen en -acties om te zetten. Dit is alleen al het geval door de enorme hoeveelheid van de beelden, wensen en ideeën welke bovendien onderling soms ook nog strijdig zijn. Daar komt bij dat het opstellen van de dorpsvisie en het uitvoeren van verbeteracties rust op de schouders van vrijwilligers en daarom grenzen heeft. Toch hebben inwoners met hun bijdrage aan dit onderzoek een rijke bodem geleverd waarmee de dorpsvereniging aan de slag kan gaan. De dorpsvereniging kan hierbij bijvoorbeeld kiezen om bepaalde zaken op eigen schouders te nemen als officiële belangenbehartiger van het dorp, maar zal bij het prioriteren en uitvoeren van andere zaken weer ondersteuning nodig hebben. Zo is het bij bepaalde thema's en gewenste acties het verkennen waard hoe inwoners betrokken kunnen worden – bijvoorbeeld bij het maken van plannen voor een mooier centrum, een leuker en veiliger speelaanbod en bedenken van nieuwe dorpsactiviteiten - ook omdat uit dit onderzoek blijkt dat er bereidheid onder hen is om zich voor het dorp in te zetten. En zijn er thema's en gewenste acties -bijvoorbeeld als het gaat om de verbetering van de verkeersveiligheid en de wegen- waarbij vooral de gemeente aan zet zal zijn of andere waarbij samenwerkingen met de gemeente en inwoners -bijvoorbeeld het maken van een groenplan- mogelijk uitkomsten kunnen bieden.

Literatuur

- Alle Cijfers. (2023, april 6). *Woonplaats Waterhuizen in cijfers en grafieken*. Opgehaald van Alle Cijfers: <https://allecijfers.nl/woonplaats/waterhuizen/>
- Alle Cijfers. (2023, april 6). *Woonplaats Westerbroek in cijfers en grafieken*. Opgehaald van Alle Cijfers: <https://allecijfers.nl/woonplaats/westerbroek/>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023, april 5). *Kerncijfers wijken en buurten 2022*. Opgehaald van <https://www.cbs.nl/nlnl/maatwerk/2023/14/kerncijfers-wijken-en-buurten-2022>
- Gieling, J., & Haartsen, T. (2017). . Liveable villages: the relationship between volunteering and liveability in the perceptions of rural residents. *Sociologia Ruralis*, 57(1), 533-554.
- Jeronimus-Stratingh, M., Kleine-Castel, R., Konigers, T., Flinkert, P., Huitema, O., & Kruizinga, J. (2014). *Dorpsivisie Westerbroek 2022*.
- Leidelmeijer, K., & Van Kamp, I. (2003). *Kwaliteit van de Leefomgeving en Leefbaarheid. Naar een begrippenkader en conceptuele inkadering*. Amsterdam & Bilthoven: RIVM: 630950002/2003, RIGO rapport: 80330.
- RIVM. (2017, januari 30). *Factoren die de leefomgevingskwaliteit beïnvloeden*. Opgehaald van RIVM: www.rivm.nl/gezonde-stad/denkmodellen-samenwerken-gezondestad
- Savelkoul, M., Schuit, A., & Storm, I. (2010). . *Terugdringen van gezondheidsachterstanden door gemeentelijk beleid. Een literatuurverkenning naar effectiviteit van fysieke en sociale omgevingsmaatregelen*. Bilthoven: RIVM.
- Staatsen, B., Van Alphen, T., Van der Ree, J., & Kruize, H. (2016). *Gezonde leefomgeving, gezonde mensen (RIVM Briefrapport 2016-0172)*. Bilthoven: RIVM.
- Ubels, H. (2020). *Novel forms of governance with high levels of civic self-reliance. (Proefschrift)*.
- Ubels, H. (2022). *De leefbaarheid van de wijk Noorderpark: ervaringen, beelden, wensen en ideeën van inwoners*. Groningen: Kenniscentrum NoorderRuimte Hanzehogeschool.
- Wagenaar, H. (2007). Governance, complexity, and democratic participation how citizens and public officials harness the complexities of neighborhood decline. *The American Review of Public Administration*, 37(1), 17-50.

Afbeeldingen:

Hesselinkslaan bij Westerbroek. (z.d.). Mapio.net. <https://mapio.net/pic/p-53873978/>

Bijlage Inwonersvragenlijst

Inleiding

Het Kenniscentrum NoorderRuimte Hanzehogeschool Groningen heeft deze vragenlijst gemaakt in opdracht van de Dorpsvereniging Westerbroek. Dit met als doel te onderzoeken hoe inwoners de leefbaarheid van Westerbroek, Waterhuizen en het buitengebied ervaren. Bij leefbaarheid gaat het om de waardering en de betekenis die inwoners aan allerlei aspecten van hun directe fysieke en sociale leefomgeving geven vanuit hun behoeften en wensen. Daarom kijkt dit onderzoek ten eerste in hoeverre u tevreden bent over de huidige leefbaarheid van uw buurt en/of dorp. Ten tweede inventariseert het uw wensen en ideeën over wat volgens u anders of beter kan. De vragenlijst gaat in op de volgende onderwerpen:

- Wonen en toekomstige woningbouw
- Verduurzaming
- Veiligheid en overlast
- Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden
- Openbare ruimte
- Voorzieningen
- Dorpsvereniging en dorpsbelangen
- Dorpshuis *Aalmanshuus* en dorpsactiviteiten
- Sociale contacten en betrokkenheid
- Ondernemen

Ook zijn er enkele vragen over uw persoonlijke achtergrond. Aan het einde van de vragenlijst is er ook nog open ruimte voor aanvullingen van wat u eerder in de vragenlijst niet kwijt kon. De uitkomsten van dit onderzoek vormen input voor de Dorpsvisie Westerbroek 2023-2033.

A. Persoonlijke achtergrond

1. Waar woont u?
 - ☐ Waterhuizen
 - ☐ Westerbroek
 - ☐ Het buitengebied
2. Sinds wanneer woont u in Waterhuizen, Westerbroek en/of het buitengebied (jaartal)?
.....
3. Wat is uw leeftijd?
4. Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden?
 - ☐ Alleenstaande volwassene zonder inwonende kinderen
 - ☐ Alleenstaande volwassene met inwonende kinderen
 - ☐ Een gehuwd/samenwonend paar zonder inwonende kinderen
 - ☐ Een gehuwd/samenwonend paar met inwonende kinderen
 - ☐ Anders, namelijk:
.....
.....
5. Werkt u?
 - ☐ Ja, betaald / onbetaald
 - ☐ Nee, gepensioneerd
 - ☐ Nee, scholier/student
 - ☐ Anders, namelijk:
6. Wat is in uw huishouding het netto maandinkomen?
 - ☐ Minder dan 2700 Euro
 - ☐ Om en nabij 2700 Euro (modaal)
 - ☐ Meer dan 2700 Euro
 - ☐ Geen idee/ wil ik niet zeggen

B. Wonen en toekomstige woningbouw

7. Wat zijn voor u de belangrijkste redenen om hier te wonen? (*maximaal drie antwoorden*)
 - ☐ Mijn partner, familie en/of vrienden wonen hier
 - ☐ Mijn werk
 - ☐ Mijn woning (sfeer, grootte, ligging, prijs)
 - ☐ De rust en de ruimte van het landelijk gebied
 - ☐ De sfeer van het dorp
 - ☐ De nabijheid van de stad Groningen
 - ☐ Andere reden, namelijk:
.....
.....
8. Wat vindt u de mooiste plek in of nabij Westerbroek? (*Graag ook kort uitleggen waarom*)

9. Wat vindt u de minst mooie plek in of nabij Westerbeek? Heeft u ideeën of wensen ter verbetering? Zo ja, welke?

10. Woont u in een huur- of koopwoning?

- ☐ Koopwoning
- ☐ Huurwoning

11. Heeft u een verhuiscens?

- ☐ Ja, binnen Westerbeek
- ☐ Ja, buiten Westerbeek
- ☐ Nee (ga naar vraag 14)

12. Wat is de belangrijkste reden?

.....

.

13. Wat voor type woning zoekt u of bent u van plan te gaan zoeken?

- ☐ Starterswoning
- ☐ Seniorenwoning
- ☐ Huurwoning
- ☐ Koopwoning
- ☐ Vrijstaand
- ☐ Rijtjeswoning
- ☐ Anders, namelijk:

.....

14. Heeft u bij eventuele toekomstige woninguitbreiding een voorkeur voor een bepaalde nieuwbouwlocatie in of nabij het dorp? Zo ja, waar?

.....

.

15. Hoeveel nieuwbouwwoningen zouden volgens u minimaal en/of maximaal wenselijk zijn?

.....

16. Om wat voor type woningen zou het bij woninguitbreiding volgens u vooral moeten gaan? (Meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Starterswoningen
 - ☐ Seniorenwoningen
 - ☐ Huurwoningen
 - ☐ Koopwoningen
 - ☐ Vrijstaande woningen
 - ☐ Rijtjeswoningen
 - ☐ Anders, namelijk:
-

C. Verduurzaming

17. Wat heeft u tot dusver gedaan om uw huis te verduurzamen? (meer antwoorden mogelijk)

- ☐ Dakisolatie
 - ☐ Isolatie spouwmuur
 - ☐ Vloerisolatie
 - ☐ HR++ of triple glas
 - ☐ Energiezuinige CV-ketel
 - ☐ Zonnepanelen
 - ☐ Warmtepomp
 - ☐ Slimme thermostaat
 - ☐ Niets
 - ☐ Anders, namelijk:
-

18. Ervaart u belemmeringen bij het verduurzamen van uw huis?

- ☐ Ja
- ☐ Nee (ga naar vraag 20)

19. Wat weerhoudt u van het (verder) verduurzamen van uw huis (meer antwoorden mogelijk)?

- ☐ Mijn huis is al energiezuinig
 - ☐ De hoge kosten
 - ☐ Ik weet niet goed welke maatregelen ik het best zou kunnen nemen binnen mijn budget
 - ☐ Ik wil eerst meer weten over de terugverdientijd
 - ☐ Ik zie op tegen het werk dat het me oplevert
 - ☐ Ik zie het nut er niet van in
 - ☐ Ik weet niet goed wat de beste mogelijkheden voor mij zijn
 - ☐ Anders, namelijk:
-

20. Wat voor informatie en/of advisering is voor u nuttig voor het (verder) verduurzamen van uw huis? (meerdere antwoorden mogelijk)

- ☐ Financierings- en subsidiemogelijkheden
 - ☐ Regelgeving
 - ☐ Technische haalbaarheid
 - ☐ Comfort
 - ☐ Duurzaamheidseffecten
 - ☐ Geen interesse
 - ☐ Heb reeds voldoende informatie
 - ☐ Anders, namelijk:
-

21. Hoe zou u eventuele informatie bij voorkeur willen ontvangen (meer antwoorden mogelijk)?

- ☐ Tijdens informatieavonden (bijvoorbeeld in het Aalmanshuus) met andere bewoners
 - ☐ Via sociale media, bijvoorbeeld een Facebookpagina van inwoners van Westerbroek en omgeving
 - ☐ Geen interesse
 - ☐ Anders, namelijk:
-

22. Stel dat er een gezamenlijk energie initiatief komt uit het dorp (bijvoorbeeld zonnedaken). Heeft u dan interesse om mee te doen?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

D. Veiligheid en overlast

23. Maakt u zich zorgen over bepaalde veiligheids- en overlastaspecten in uw buurt en/of dorp? Zo ja, over welke?

Bijvoorbeeld over speelplekken van kinderen, aanwezigheid straatverlichting, overlast in uw buurt, oversteekplekken, snelheid van verkeer in en buiten het dorp - of anders

24. Heeft u ideeën of wensen voor verbetering van bepaalde veiligheids- en overlastkwesties? Zo ja, welke?

E. Mobiliteit, wegen en fiets- en wandelpaden

25. Welk vervoermiddel gebruikt u meestal als u naar uw werk gaat en/of uw kinderen naar school brengt?

- ☐ Auto
- ☐ Fiets
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Niet van toepassing

26. Welk vervoermiddel gebruikt u meestal als boodschappen gaat doen?

- ☐ Auto
- ☐ Fiets
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Niet van toepassing

27. Welk vervoermiddel gebruikt u meestal als u ergens naar toe gaat voor vrijetijdsbesteding?

- ☐ Auto
- ☐ Fiets
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Niet van toepassing

28. Wat vindt u in het algemeen van de kwaliteit van de wegen en/of wandel- en fietspaden in Westerbeek en omgeving?

- ☐ Goed
- ☐ Kan beter
- ☐ Slecht
- ☐ Geen idee

29. Heeft u nog ideeën en wensen aangaande wegen en/of wandel- en fietspaden in en rondom Westerbroek? Zo ja, welke? En waar?

Bijvoorbeeld staat van onderhoud van paden en wegen, uitbreiding van mogelijkheden om te fietsen en/of te wandelen - of anders

F. Openbare ruimte

30. Bent u - algemeen gesteld- tevreden over de inrichting en/of het onderhoud van de openbare ruimte in en rondom Westerbroek?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Geen idee

31. Heeft u nog ideeën en wensen aangaande de inrichting en/of het onderhoud van de openbare ruimte? Zo ja, welke? En waar?

Bijvoorbeeld groenonderhoud, onderhoud of aanleg speelplekken – of anders

G. Voorzieningen

32. Welke voorzieningen mist u in Westerbroek en omgeving en zou u wensen?

Bijvoorbeeld bepaalde winkels, kinderopvang, consultatiebureau, huisartsensprekkuur - of anders

33. Eind 2020 sloot de Jan Ligthartschool zijn deuren. Heeft u concrete ideeën of wensen over de invulling van het schoolgebouw en/of de plek?

H. Dorpsvereniging en dorpsbelangen

34. Hieronder volgt een aantal stellingen die te maken hebben met de dorpsvereniging en de dorpsbelangen van Westerbroek. Kruis per stelling uw mening aan.

	<i>Eens</i>	<i>Niet eens / niet oneens</i>	<i>Oneens</i>	<i>Geen idee</i>
Het is belangrijk dat Westerbroek een dorpsvisie heeft				
Het <i>Aalmsneis</i> wil ik niet missen				
Het is goed dat de Dorpsvereniging Westerbroek bestaat				
De Dorpsvereniging Westerbroek behartigt de belangen van de inwoners voldoende				
Het bestuur van Dorpsvereniging Westerbroek is een goede afspiegeling van het dorp				
Het bestuur van Dorpsvereniging Westerbroek is slecht bereikbaar				

35. Zou u (meer) inspraak willen hebben in beslissingen van de dorpsvereniging die gaan over belangrijke ontwikkelingen in en om het dorp?

- Ja, in het algemeen
- Ja, namelijk op één of meer specifieke onderwerp(en):

.....

- Nee

36. Heeft u nog andere ideeën of wensen die betrekking hebben op de dorpsvereniging? Zo ja, welke?

I. Dorpshuis Aalmanshuus en dorpsactiviteiten

37. Hieronder volgt een aantal stellingen die te maken hebben met het dorpshuis *Aalmanshuus* en dorpsactiviteiten in Westerbroek. Kruis per stelling uw mening aan.

	<i>Eens</i>	<i>Niet eens / niet oneens</i>	<i>Oneens</i>	<i>Geen idee</i>
Het dorpshuis <i>Aalmanshuus</i> is belangrijk voor Westerbroek				
Het is een aanwinst voor het dorp dat je in het Aalmanshuus kunt eten				
Stichting Dorpshuis behartigt onze dorpshuisbelangen goed				
Ik kom regelmatig in het Aalmanshuus				
Er zijn voldoende activiteiten voor kinderen en jongeren				
Er zijn voldoende activiteiten voor ouderen				
De activiteiten dragen bij aan mijn woonplezier				
De organisatoren van de dorpsactiviteiten doen erg hun best				
Men kijkt mij er op aan als ik niet mee doe				
Te weinig inwoners doen mee				
De jaarlijkse dorpsactiviteiten zijn aan vernieuwing toe				
Tradities in een dorp moet je overeind houden				
Ik doe liever iets anders				
De dorpsactiviteiten dragen bij aan meer binding tussen inwoners				
Westerbroek hoort een dorpswebsite te hebben				

38. Naar welke gelegenheden en wat voor activiteiten in het *Aalmanshuus* bent u de afgelopen twee jaar geweest?

39. Welke horecadiensten zou u naast de huidige nog graag meer zien in het *Aalmanshuus*?

- Koffie -en theeschenkerij

- ☐ Lunch
- ☐ Ijs
- ☐ Anders, namelijk:.....
- ☐ Ik ga zelden/nooit, dus maakt mij niet uit
- ☐ Geen idee

40. Heeft u nog andere ideeën of wensen die betrekking hebben op het *Aalmanshuus*? Zo ja, welke?

41. Heeft u nog ideeën of wensen over dorpsactiviteiten los van het *Aalmanshuus*? Zo ja, welke?

42. Zou u zich willen inzetten voor de dorpsvereniging, bepaalde dorpsbelangen en/of dorpsactiviteiten?

- ☐ Ja
- ☐ Nee, ik zet me al genoeg in (*ga naar vraag 44*)
- ☐ Nee, geen belangstelling (*ga naar vraag 44*)

43. Waarvoor zou u zich willen inzetten?

J. Sociale contacten en betrokkenheid

44. Hieronder volgt een aantal stellingen die te maken hebben met de sociale contacten in uw buurt en/of dorp. Kruis per stelling uw mening aan.

	<i>Eens</i>	<i>Niet eens / niet oneens</i>	<i>Oneens</i>	<i>Geen idee</i>
Ik heb voldoende sociale contacten binnen mijn buurt en/of dorp				
Ik heb vooral sociale contacten buiten mijn buurt en/of dorp				
Ik voel me niet verbonden met de inwoners van mijn buurt en/of dorp				
De relatie tussen mij en mijn buren is goed				
Ik heb geen behoefte aan sociale contacten in mijn woonomgeving				
Mensen kennen elkaar te weinig in mijn buurt				
Ik voel me eenzaam in mijn buurt/dorp				
Wanneer ik het nodig heb staat er meestal wel iemand voor mij klaar				

45. Waar ontmoet u vooral buurt- en/dorpsgenoten?

Bijvoorbeeld bij u of iemand anders thuis, in het dorpshuis Aalmanshuus, buiten op straat of op het voetbalveld – of anders

.....
.....

46. Heeft u nog ideeën en wensen die zouden kunnen bijdragen aan het verbeteren van sociale contacten en onderlinge verbondenheid? Zo ja, welke?

--

K. Ondernemen

47. Hieronder volgt een tweetal stellingen over de bedrijvigheid op het industrieterrein bij Westerbeek. Kruis per stelling uw mening aan.

	<i>Eens</i>	<i>Niet eens / niet oneens</i>	<i>Oneens</i>	<i>Geen idee</i>
De bedrijvigheid op het industrieterrein is belangrijk voor de economie en werkgelegenheid van inwoners van Westerbeek en omgeving				
Het bedrijventerrein geeft te veel overlast				

48. Hieronder volgt een tweetal stellingen over het belang van de kleine ondernemers op de leefbaarheid van het dorp. Kruis per stelling uw mening aan.

	<i>Eens</i>	<i>Niet eens / niet oneens</i>	<i>Oneens</i>	<i>Geen idee</i>
Het is voor de leefbaarheid belangrijk dat er kleine ondernemers actief zijn in en om Westerbeek				
Het is voor de leefbaarheid van Westerbeek goed dat er meer toerisme en recreatie komt				

Wilt u nog iets kwijt wat eerder niet lukte?**Verder praten?**

Wilt u graag verder praten over bepaalde onderwerpen in de vragenlijst? Noteer dan uw naam, adres, e-mailadres en/of telefoonnummer op dit blad. De onderzoekers van de Hanzehogeschool Groningen nemen contact met u op. Op basis van het aangegeven gespreksonderwerp vindt een selectie van ca. 10 interviews plaats. Belangrijk hierbij om te weten: uw inbreng wordt volledig anoniem verwerkt. Ook komen uw persoonsgegevens op een beveiligde database te staan en worden direct na de selectie verwijderd.

Naam:

Adres:

E-mailadres:

Telefoonnummer:

Gespreksonderwerp: